T.C.
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ

AİLE HEKİMLİĞİ POLİKLİNİĞİNE BAŞVURAN BİREYLERDE EVLİLİK UYUMUNUN ÖLÇÜLMESİ

Dr. Selami Yunus ERTEK

Aile Hekimliği Anabilim Dalı
TIPTA UZMANLIK TEZİ

ESKİŞEHİR
2021

T.C.
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ

AİLE HEKİMLİĞİ POLİKLİNİĞİNE BAŞVURAN BİREYLERDE EVLİLİK UYUMUNUN ÖLÇÜLMESİ

Dr. Selami Yunus ERTEK

Aile Hekimliği Anabilim Dalı
TIPTA UZMANLIK TEZİ

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. Hüseyin BALCIOĞLU

ESKİŞEHİR
2021

TEZ KABUL VE ONAY SAYFASI

T.C.
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

Dr. Selami Yunus ERTEK' e ait ''Aile Hekimliği Polikliniğine Başvuran Bireylerde Evlilik Uyumunun Ölçülmesi'' adlı çalışma jürimiz tarafından Aile Hekimliği Anabilim Dalı' nda Tıpta Uzmanlık Tezi olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Tarih:……/…../…….

Jüri Başkanı Doç. Dr. Hüseyin BALCIOĞLU
Aile Hekimliği Anabilim Dalı

Üye Prof. Dr. İlhami ÜNLÜOĞLU
Aile Hekimliği Anabilim Dalı

Üye Dr. Öğr. Üyesi Utku ESER
Uşak Üniversitesi Tıp Fakültesi
Aile Hekimliği Anabilim Dalı

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Fakülte Kurulu'nun …../…../……
Tarih ve .....Sayılı Kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. İ. Özkan ALATAŞ
Dekan

TEŞEKKÜR

Asistanlık eğitimim boyunca bilgi ve tecrübelerinden faydalandığım; destek ve emeklerini bizlerden esirgemeyen değerli hocalarım Prof. Dr. İlhami ÜNLÜOĞLU ve Doç. Dr. Hüseyin BALCIOĞLU'na, bu araştırmadaki katkılarından dolayı Doç. Dr. Nilüfer DEMİRSOY ve Uzm. Dr. Mehmet ŞAHDALAMAN'a teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

Ertek, SY. Aile Hekimliği Polikliniğine Başvuran Bireylerde Evlilik Uyumunun Ölçülmesi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı Tıpta Uzmanlık Tezi, Eskişehir, 2021. Evlilik ilişkisi yaklaşık 4000 yıldan beri var olmaya devam etmektedir. Evlilik sonucu oluşan aile, içinde bulunan bütün bireyleri etkileyen bir ilişki sistemidir. Aile hekimleri, toplumun sağlık gereksinimlerinin karşılanmasında ilk başvuru noktasıdır. Evlilikten doğan sorunlar, Dünya Sağlık Örgütü'nün sağlık tanımındaki "ruhça ve sosyal yönden tam iyilik hali"ni bozacağından aile hekimlerinin koruyucu sağlık hizmetlerinde evlilik uyumunu göz ardı etmesi düşünülemez. Bu çalışmada Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Aile Hekimliği Polikliniği'ne başvuran evli bireylerin Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği Kullanılarak evlilik uyumlarının ölçülmesi amaçlanmıştır. Katılımcıların yaş, cinsiyet, eşler arası yaş farkı, sigara kullanımı, alkol kullanımı, evlilik süresi, evlilik öncesi görüşme süresi, kronik hastalık varlığı ve ebeveynlere olan mesafe gibi özellikleri ile evlilik uyumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamadı. Görücü usulü evlenenlerin sosyal çevrede tanışarak evlenenlere göre evlilik uyumlarında anlamlı derecede düşüklük saptandı. Gelir düzeyi 6733 TL üzerinde olanların evlilik uyumunun 2067 TL altında olanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu, fakat 2067 TL altı gelire sahip bireylerin evlilik süresi arttıkça uyumlarının arttığı görüldü. Çocuğu olmayanların evlilik uyumunun çocuğu olanlardan anlamlı derecede yüksek olduğu bulundu. Evlenme yaşının artışı ile evlilik uyumu arasında pozitif yönde zayıf korelasyon olduğu tespit edildi. Çalışan kadınların evlilik uyumlarının çalışmayan kadınlardan anlamlı derecede yüksek olduğu görüldü. Çalışmamız, evlilik uyumuna etki edebilecek bazı değişkenleri belirleyerek birinci basamak sağlık hizmetlerini yürüten ve koruyucu hekimlik görevini de üstlenen aile hekimlerine evli bireylerin uyum problemlerini çözmede yol gösterici olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Evlilik Uyumu, Demografik Değişkenler, Aile hekimliği

ABSTRACT

Ertek, SY. Measuring Marital Adjustment in Individuals Applying to Family Medicine Polyclinic. Eskişehir Osmangazi University Faculty of Medicine, Medical Speciality Thesis in Department of Family Medicine, Eskişehir, 2021. The marriage relationship has existed for nearly 4000 years. The family formed as a result of marriage is a relationship system that affects all individuals in it. Family physicians are the first point of reference in meeting the health needs of the society. Since problems arising from marriage will disrupt the "mental and social well-being" in the definition of health of the World Health Organization, it is unimaginable for family physicians to ignore marital harmony in preventive health services. In this study, it was aimed to measure the marital adjustment of married individuals who applied to Eskişehir Osmangazi University Family Medicine Polyclinic by using the Revised Dyadic Adjustment Scale. No significant relationship was found between the participants' characteristics such as age, gender, age difference between spouses, smoking, alcohol use, duration of marriage, duration of the interview before marriage, presence of chronic disease and distance to parents and their marital adjustment. Significantly lower marital adjustment was found among those who got married by an arranged marriage compared to those who got married by meeting in the social environment. It was observed that the marital adjustment of those with an income level above 6733 TL was significantly higher than those with an income of less than 2067 TL, but the adjustment of individuals with an income below 2067 TL increased as the duration of marriage increased. It was found that the marital adjustment of those who have no children is significantly higher than those who have children. It was determined that there is a weak positive correlation between the increase in the age of marriage and marital adjustment. It was observed that the marital adjustment of working women was significantly higher than that of non-working women. Our study will be a guide to family physicians who carry out primary health care services and also undertake the duty of preventive medicine by determining some variables that may affect marital adjustment in solving the adjustment problems of married individuals.

Key Words: Marital Adjustment, Demographic Variables, Family Medicine

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
TEZ KABUL VE ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	ix
TABLOLAR DİZİNİ	x
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1. Evlilik	3
2.2. Evlilik tipleri	5
2.3. Evlilik Uyumu	8
2.4. Evlilik Uyumuna Etki Eden Faktörler	14
2.4.1. Spanier ve Lewis'in Evlilik Uyumu Modeli	16
2.4.2. Larson'un Evlilik Üçgeni Modeli	16
3. GEREÇ VE YÖNTEM	17
3.1. Veri Toplama Araçları	17
3.1.1. Demografik Bilgi Formu	17
3.1.2. Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği	17
3.2. Verilerin Analizi	18
4. BULGULAR	19
4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri	19
4.2. Cinsiyete Göre Evlilik Uyumunun Değerlendirilmesi	21

Sayfa

4.3. Yaş ile Evlilik Uyumu İlişkisi 22
4.3.1. Yaş Artışı ile Cinsel Yaşam İlişkisi 22
4.4. Evlenme Yaşı ile Evlilik Uyumu İlişkisi 23
4.5. Eşler Arasındaki Yaş Farkının Evlilik Uyumuna Etkisi 25
4.6. Sigara Kullanımının Evlilik Uyumuna Etkisi 25
4.6.1. Sigara Kullanımı ile Cinsel Yaşam İlişkisi 26
4.7. Alkol Kullanımının Evlilik Uyumuna Etkisi 26
4.8. Eğitim Düzeyinin Evlilik Uyumuna Etkisi 26
4.1. Aylık Gelir Düzeyinin Evlilik Uyumuna Etkisi 27
4.9.1. Gelir Düzeyinin Evlilik Süresine Bağlı Evlilik Uyumuna Etkisi 28
4.10. Kronik Hastalık Varlığının Evlilik Uyumuna Etkisi 29
4.11. Çocuk Sahibi Olmanın Evlilik Uyumuna Etkisi 30
4.11.1. Çocuk Sayısının Evlilik Uyumuna Etkisi 30
4.12. Evlilik Uyumunun Evlilik Süresi ile İlişkisi 31
4.13. Tanışma Şekli ile Evlilik Uyumu İlişkisi 33
4.13.1. Tanışma Şeklinin Evlilik Süresine Bağlı Evlilik Uyumuyla İlişkisi 33
4.14. Ebeveynlere Olan Mesafenin Evlilik Uyumuna Etkisi 35
4.15. Evlilik Öncesi Görüşme Süresi ile Evlilik Uyumu İlişkisi 37
4.16. Kadınların Çalışma Durumunun Evlilik Uyumlarına Etkisi 38
4.16.1. Kadınların Çalışma Durumu ile Mesleki Kararlar ve Ev Dışı Etkinliklere Eşiyle Birlikte Katılmaları Arasındaki İlişki 38
5. TARTIŞMA 39
5.1. Çalışmanın Kısıtlılıkları 44
6. SONUÇ VE ÖNERİLER 45
KAYNAKLAR 47

SİMGELER VE KISALTMALAR

ÇUÖ	Çift Uyum Ölçeği
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü
EUÖ	Evlilikte Uyum Ölçeği
n	Dağılıma Ait Veri Sayısı
p	Anlamlılık Katsayısı
r	Korelasyon Katsayısı
SPSS	Statistical Package for Social Sciences
ss	Standart Sapma
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
YÇUÖ	Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği
Q1	Persentil 25
Q3	Persentil 75
x	Ortalama
x_{ort}	Ortanca

TABLOLAR

		Sayfa
4.1.	Katılımcıların Gruplandırılmış Demografik Özellikleri	20
4.2.	Katılımcıların Nicel Demografik Özellikleri	21
4.3.	Katılımcıların YÇUÖ ve Alt Ölçek Puanları	21
4.4.	YÇUÖ'ye Göre Cinsiyet - Evlilik Uyumu İlişkisi	22
4.5.	Yaş Gruplarının YÇUÖ'ye göre Evlilik Uyumu İlişkisi	23
4.6.	Yaş artışı - Evlilik Uyumu Korelasyonu	23
4.7.	Evlenme Yaşı Gruplarının YÇUÖ'ye Göre Evlilik Uyumu Puanları	24
4.8.	Evlenme Yaşı Artışı - Evlilik Uyumu Korelasyonu	24
4.9.	Eşler Arasındaki Yaş Farkının YÇUÖ'ye Göre Evlilik Uyumuna Etkisi	25
4.10.	Sigara Kullanımının YÇUÖ'ye Göre Evlilik Uyumuna etkisi	25
4.11.	YÇUÖ'ye Göre Alkol Kullanımı ile Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki	26
4.12.	YÇUÖ'ye Göre Eğitim Düzeyi ile Evlilik Uyumu İlişkisi	27
4.13.	Aylık Gelir Düzeyinin YÇUÖ'ye Göre Evlilik Uyumuna Etkisi	28
4.14.	Evlilik Süresine Bağlı Olarak Gelir Düzeyi - Evlilik Uyumu Korelasyonu	29
4.15.	YÇUÖ'ye Göre Kronik Hastalık Varlığının Evlilik Uyumuna Etkisi	29
4.16.	YÇUÖ'ye Göre Çocuk Varlığının Evlilik Uyumuna Etkisi	30
4.17.	Katılımcıların Çocuk Sayısına Göre YÇUÖ Puanları	31
4.18.	Çocuk sayısı - Evlilik Uyumu Korelasyonu	31
4.19.	YÇUÖ'ye Göre Evlilik Süresi Gruplarının Evlilik Uyumu İlişkisi	32
4.20.	Evli Kalınan Süre - Evlilik Uyumu Korelasyonu	33
4.21.	Tanışma Şekli ve Evlilik Uyumu İlişkisi	34
4.22.	Evlilik Süresine Göre Tanışma Şekli - Evlilik Uyumu Korelasyonu	35
4.23.	Ebeveynlere Olan Mesafenin Evlilik Uyumuna Etkisi	36
4.24.	Evlilik Öncesi Görüşme Süresi ile Evlilik Uyumu İlişkisi	37
4.25.	Kadının Çalışma Durumunun Evlilik Uyumuna Etkisi	38

1. GİRİŞ

Evlilik ilişkisi yaklaşık 4000 yıldan beri toplumun temel birimi olan aile kurumunun bir alt sistemi olarak var olmaya devam etmektedir. Evlenmeden birlikte yaşama gün geçtikçe artıyor olmasına rağmen birlikte yaşayan çiftler de en sonunda evlenmeyi tercih etmektedirler. Evlilik sonucu oluşan aile, içinde bulunan bütün bireyleri etkileyen bir ilişki sistemidir. Bu ilişki sistemi içinde olan farklı bireylerin evlilik senaryoları da birbirinden farklıdır (1). Bu farklılıklar eşlerin ruh ve beden sağlıklarını, varsa çocuklarının fiziksel ve zihinsel gelişimini, aile içindeki her bireyin sosyal çevreleri ile olan ilişkilerini dolayısıyla içinde bulunduğu toplumun gelişimini etkilemektedir.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) anayasasında sağlık şöyle tanımlanmıştır: "Sağlık sadece hastalık ve sakatlığın olmayışı değil; bedence, ruhça ve sosyal yönden tam iyilik halidir". Bu tanıma göre sağlığın sadece kişisel bir olgu olmadığı, toplumsal yönünün de bulunduğu anlaşılmaktadır. Kişinin sosyal yönden tam iyilik halinde olmasının ön koşulu sosyal yaşantısının sağlıklı olmasıdır (2). Evli bireylerde de sosyal yaşantının büyük bir bölümünü bu evlilikle kurulan aile içi ilişkiler oluşturmaktadır. Bu nedenle evlilik uyumu ile sağlığın tanımındaki "Ruhça ve sosyal yönden tam iyilik hali" kavramı arasında yakın bir ilişki söz konusudur.

Mutlu bir evlilik sürdüren çiftlerin mutsuz çiftlere göre bedensel ve ruh sağlıklarının daha iyi olduğu, evlilikleri uyumsuz olan çiftlerin uyumlu evliliği olan çiftlere göre çocuklarının daha başarısız ve daha fazla davranış sorunları sergilediği görülmektedir (3). Aile hekimleri, toplumun sağlık gereksinimlerinin karşılanmasında ilk başvuru noktası olduğu için koruyucu hekimlik kapsamında insanların hastalıklar dışında sosyal yönden de sorunlarıyla alakadar olması kaçınılmazdır. Evliliğin sosyal bir durum olduğu göz önüne alınırsa, evlilikten doğan sorunlar sağlığın tanımındaki sosyal yönden tam iyilik halini bozacağından aile hekimlerinin koruyucu sağlık hizmetlerinde evlilik uyumunu göz ardı etmesi düşünülemez. Bireyler sadece hastalık durumunda değil, aile ve sosyal çevreleri ile ilgili diğer sorunlar hakkında da aile hekimlerinden destek alabilmektedirler. Bu nedenle aile hekimleri sadece hastalıklar konusunda değil, aile sağlığını etkileyen sosyal ilişkiler ve evlilik uyumu konusunda

da bilgi sahibi olmalıdırlar. Çalışmamızda aile sağlığını yakından ilgilendiren evlilik uyumuna etki eden faktörlerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmamızın sonucunda ortaya çıkan veriler aile hekimlerine, evlilik uyumuna etki eden faktörleri bulma ve bunlardan olumsuz olanları azaltma veya ortadan kaldırma, olumlu olanları koruma veya arttırma konusunda yol gösterici olacaktır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Evlilik

Evlilik, birbirinden farklı istek, ilgi ve ihtiyaçlara sahip iki bireyin, beraber yaşamak, hayatı paylaşmak, çocuk sahibi olmak ve yetiştirmek gibi amaçlarla kurup yürüttükleri bir ilişkiler sistemi, toplumun onayıyla gerçekleşmiş bir sözleşme ve toplumsal yasaklamalar dışında tutulan cinsel ihtiyaçların karşılıklı doyuma ulaştırıldığı bir kaynaşmadır (4).

İnsan ilişkilerinin en yakın ve en özeli evliliktir. Bu yakın ilişki türünü birçok iç ve dış faktör etkilemektedir. Oluşan sonuçlar da eşleri, varsa çocuklarını ve sosyal çevrelerini doğrudan etkilemektedir. Bütün kültürlerde ve toplumlarda var olduğu bilinen bir ilişki olmasına rağmen farklı kültürel yapıya sahip bireylerin evliliklerindeki davranışlarında ve ilişkilerinde farklılıklar olduğu görülmüştür. Evlilik ilişkisi farklı insanların aynı çatı altında bir araya gelmeleriyle sınırlı bir olgu olmayıp birçok alanda hayatı paylaştıkları, birbirlerinin ihtiyaçlarını ve beklentilerini karşılayabildikleri bir ilişki türüdür (5).

Tüm insanlığın ortak değeri olan evlilik olgusu, aile yapısının oluşmasındaki en önemli adımdır. Tarihin farklı dönemlerinde farklı tanımlamalar yapılmış olsa da her dönemde evliliğe verilen önem, değerini korumuştur. Evlilik hem bireye hem de içinde yaşadığı topluma yaptığı etkilerden dolayı gerek toplum içinde gerekse akademik alanda üzerinde çokça durulan konulardan biri olmuştur. Çünkü evlilik, toplumun temel taşı olan aile kavramının oluşmasını sağlar. Mutlu ve sağlıklı bir aile yapısı oluşması, içinde yaşadığı toplumun da sağlam temeller üzerinde oluşmasını ve devam etmesini sağlar. Aynı zamanda evlilik eşlerin sosyal, psikolojik ve biyolojik ihtiyaçlarını karşılayabildiği en temel olgudur. Bu ihtiyaçların sosyal ve psikolojik olanları arasında sevgi görme ve sevgi gösterme, değer verme, aitlik duygusu, dertlerini paylaşma, bağlılık, sadakat, güven duyma, pozisyon ve statü elde etme, korunma ve destek gibi kavramlardan bahsedilebilir. Biyolojik ihtiyaçlar içinde de cinsel isteğin giderilmesi, çocuk sahibi olma ve bu yolla soyunun devamlılığını sağlama gibi bazı istek ve ihtiyaçlardan bahsedilebilir (6).

Evlilik insanın hayatında aldığı en önemli kararlardandır. İnsanın geri kalan tüm hayatını etkiler. Hayatının evlilikten sonraki döneminde alacağı bütün kararlar, yapacağı bütün seçimler, atacağı bütün adımlar evliliğin getirdiği yükümlülükler, kısıtlamalar ve ayrıcalıklar çerçevesinde olmalıdır. Dolayısıyla ailenin diğer fertlerinin de yapacağı tüm seçimler bu evliliğin sonucunda oluşan yeni düzenin getirdiği gerekliliklere uygun olmalıdır. Evlilik müessesesinin oluşması, bu müesseseyi oluşturan taraflara bazı konularda ayrıcalıklar sağladığı gibi bazı konularda da özgürlüğü kısıtlayıcı bir durum oluşturabilir. Oluşan olumlu ve olumsuz sonuçların evli bireyler tarafından algılanma şekli ve bu sonuçlara verilen tepkilerin şiddeti de evliliğin gidişatını, dolayısıyla evli bireylerin bu ilişkiyi sürdürme isteklerini etkiler.

Evlilik, dıştan bakıldığında yasal bir zeminde çiftler arasında imzalanan bir ortaklık sözleşmesidir. Bu ortaklığa duygusal yönden bakılınca evlilik, iki hayatın el ele vermesi ve hayatlarını sevgiyle geçirmek amacıyla kendilerini birbirlerine adamasıdır. Evlilik kararı alan bireyler aslında bir yuva kurmak ve onu ayakta tutmak, çocuk sahibi olmak, cinsel isteklerini birbirleriyle gidermek, birbirlerine her konuda destek olmak, üzüntülerin ve sıkıntıların üstesinden birlikte gelmek, türlü heyecanları birlikte paylaşmak, özetle hayatın ritmine beraber ayak uydurmak için karşılıklı söz vermiş demektir. Sağlam temellere dayalı kurulan evlilikler sağlam bir toplumun temel yapısını oluşturur ve toplumun bütün bireylerine önemli ayrıcalıklar sağlar (7).

Farklı coğrafyalarda yaşayan insanların benzer eğilimlere yönelmeleri insan doğasına özgü evrensel ifade ve davranış biçimidir. Bu yönelimlerden biri olan evlilik, bilinen en eski toplumsal müessese olma özelliğini günümüze kadar korumuştur. Geleneksel toplumlarda olduğu gibi modern toplumlarda da bu önemini korumuş olan evlilik, toplumun en küçük ve en temel sosyal sistemidir. Evlilik, erkek ve kadın arasındaki ilişkiyi yasal bir temele dayandıran, bu sayede toplum tarafından kabul görmesini sağlayan, aile olgusunun varlığını ve devamlılığını sürdüren bir kurumdur. Evlenme kararı alan bireyler, bu kararla birlikte aile kurma sürecine girmiş olurlar. Macluer'e göre (8) her ailenin evliliğe hazırlık, evliliğin başlaması, çocuk yetiştirme ve olgunluk olmak üzere dört aşamalı bir gelişim gösterdiğini belirtmektedir. Evliliğe hazırlık evresi ilk evre olup, süresi evlenecek kişilerin ve ailelerinin evliliğe bakış açısına göre farklılık gösterir. Evliliğe başlama evresiyle birlikte bireylerin normal

hayatlarında da büyük değişiklikler söz konusu olur. Çocuk yetiştirme evresinde evlilik farklı bir boyut kazanır ve artık sadece evli bireylerin ilişkisi olmaktan çıkar. Çocuk sahibi olmak istemeyen veya çeşitli sebeplerle çocuk sahibi olamayan evliliklerde çocuk yetiştirme evresinden söz edilemez. Sonunda çeşitli tecrübelerle donanmış olan evlilik müessesesi olgunluk evresine ulaşır.

TÜİK'in 17 Şubat 2020'de yayınlanan 2019 Yaşam Memnuniyeti Araştırması (9)'nda evli olan bireylerin, evli olmayan bireylere göre daha mutlu olduğu görülmüştür. 2019 yılında mutlu olduğunu belirten evli bireylerin oranı %55,6 olarak bulunmuş, bu oran evli olmayan bireylerde %45,1 olarak gerçekleşmiştir. Evli bireylerin cinsiyete göre mutluluk düzeylerine bakıldığında; evli erkeklerin %50,6'sının, evli kadınların ise %60,2'sinin mutlu olduğu gözlenmiştir. Aynı çalışmada bireylerin mutluluk kaynağı olan kişilere bakıldığında; kendilerini en çok ailelerinin mutlu ettiğini belirtenlerin oranı %74,1 olurken bunu sırasıyla; %12,8 ile çocuklar, %3,8 ile kendisi, %3,7 ile eş, %2,5 ile anne/baba ve %1,6 ile torunların takip ettiği görülmüştür. Bu sonuçlara bakarak bir toplumda evli bireylerin oranının artmasının, toplumun mutluluk düzeyinde yükselme sağlayabileceği söylenebilir. Evliliğin gidişatındaki farklılıklar da mutluluk oranlarında değişikliklere neden olabilir. Bireylerin mutluluk kaynaklarında evliliğin ve evlilik sonucu oluşan aile kurumunun getirdiği akrabalık bağlarının büyük etkisi olduğu söylenebilir.

2.2. Evlilik Tipleri

Evlilik çeşitleri veya tipleri ilgili sınıflandırmada farklı kıstas ve ölçülerin kullanıldığı da görülmektedir. Evlilikle ilgili bazı çalışmalar sınıflandırma yaparken evlilik tipleri olarak bahsetmiş olsalar da bunların büyük kısmı evlilik biçimleriyle ilgili yapılmış çalışmalardır. Bunlar arasında ev halkı nüfusu, evlilik şekli, ekonomik durum, ikamet edilen yer, kültür ve kişilerin sosyal ilişkiler yönünden bağımlılık durumları sayılabilir. Evlilikle ilgili tüm bu ölçütler ve daha fazlasının incelenip değerlendirildiği bir çalışmada 33 farklı çeşit evlenme biçimi tanımlandığı görülmektedir. Bunlar, tanışıp anlaşarak evlenme, anlaşmalı evlilik, ölen kardeşin karısıyla evlenme, görücü usulü ile evlenme, taygeldi evlilik, kız kaçırma, yakın akraba evliliği, başlık parası karşılığında evlenme, oturak alma evliliği, başörtüsü

kaçırma yoluyla evlilik, beşik kertme evliliği, berdel (bedel) evliliği, kepir (yaban değişimi) evliliği, baldızla evlilik, içgüveyi evliliği, yetim evliliği, oldubitti evlilik, para karşılığı evlenme, öç alma karşılığı evlenme, kan parası karşılığı evlenme, çok eşli evlilik, hileli evlilik, rastlantı evliliği, ilan yoluyla eş seçme (evlenme), tercihli evlilik, yabancı ile evlilik, farklı mezhep evliliği, metres edinme evliliği, muta evliliği, kuma getirme evliliği, dış güveyi evliliği, televizyon evliliği, dul evliliği olarak sıralanabilir (10). Evlenme biçimlerinin bu kadar farklı çeşitlerde olmasının altında yatan sebeplerde kültürel farklılıklar, eğitim düzeyindeki farklılıklar, yöresel faktörler ve sosyoekonomik nedenler sayılabilir. Kentleşmenin hızla arttığı bir dünyada evlilik biçimlerinin sayısı ve bazı biçimlerin sıklığında değişiklik olması da kaçınılmazdır.

Türkiye'deki çalışmalarda en sık görülen evlilik tipleri ikişer ana başlık olmak üzere 4 başlıkta toplanmıştır. Bunlar, görücü usulü evlilik ve flört ederek (anlaşarak) evlilik, geleneksel evlilik ve modern evlilik olarak belirlenmiştir (11). Çalışmalar incelendiğinde evlilik tiplerini sınıflandırılırken eş adayları ya da aileler üzerinde geleneksel-modern değerlerin veya toplumsal cinsiyet rollerinin etkililiği temel alındığı gözlenmiştir.

Görücü usulü evlilik; görücü usulü isteyerek evlenme ve görücü usulü zorla evlendirme olarak iki tür olarak ele alınmaktadır. Görücü usulü isteyerek evlenmede gelenekselliğin ön planda olduğu fakat modern değerlerin de önemli ölçüde etkili olduğu evlenme tipidir. Bu evlilik tipinde evlenecek eş adayları ebeveynler tarafından belirlense de eş adaylarının birbirini tanıyıp rızalarının alınmış olması söz konusudur. Görücü usulü zorla evlendirme türünde ise gelenekçi yapının süregeldiği bölgelerde daha sık rastlanan bir tiptir. Bu tipte çocuklarının evleneceği eş adayını belirleme girişimi erkeğin ailesi tarafından başlatılır. Bu ilişkide "zorla" kavramı ile belirtilmek istenen şey evlenecek bireylerden en az birinin rızası olmadan bu ilişkiyi kabul etmesi ve evlilik yoluna girmesidir. Flört ederek evlilik; gelenekselliğin daha az olduğu, modern zamanın değerlerinin daha ön planda olduğu evlilik tipidir. Evlenecek bireylerin tanışmaları; okul, iş yeri, arkadaş ortamı, ortak bir etkinlik (parti, konser, tiyatro gösterisi, sinema vb.) gibi herhangi bir sosyal çevrede olur. Bu ilişki tipinde bireyler ailelerinden tamamen bağımsız olarak ilişkiye başlar ve devamında evlenme kararı alır (12).

Geleneksel evlilikte eşler arasında rol dağılımı çok iyi tanımlanmıştır. Bu dağılımda kadın anne rolünü üstlenerek ev içi sorumluluğu üstlenir, kendi ilişkilerini çoğunlukla kendi hemcinsleriyle sürdürür. Erkek de kendi ilişkilerini erkeklerin olduğu bir dünyada yürütür. Varsa çocukların sorumluluğu ve büyütülmesi görevini, evin genel işlerini ve düzenlenmesini kadın üstlenir. Erkek ise ailenin geçimini sağlama ve ev dışı işleri üstlenmekle yükümlüdür. Bu evlilik tipinde karar vericinin erkek olduğu düşünülse de özellikle ev içi işler olmak üzere kadının da kararlarda söz sahibi olduğu görülmektedir (11). Geleneksel cinsiyet rollerinin ön planda olduğu bu evlilikte erkeğin kariyeri için kişisel gelişim daha önemlidir, kadın kocasının soyadını alır, ikamet edilecek yeri erkek belirler (13).

Modern evlilik; çiftler arasındaki arkadaşlık ve ortak karar vericiliğin ön plana çıktığı evlilik tipidir. Dolayısıyla çatışmaların olasılığının daha yüksek olduğu, buna rağmen çiftler arasında uyumun daha fazla yaşandığı evlilik tipidir. Kadın ve erkeğin dünyası, yaşam tarzı, ayrıcalıkları, sorumlulukları, ilişkileri birbirine benzer. Keskin sınırlarla belirlenmiş sorumluluk alanları söz konusu değildir, gerektiğinde birbirlerinin alanlarına müdahale edebilirler. Düşüncelerine ve duygularını ifade etme özgürlüğüne sahiptirler (11). Kadınlar kendi soyadlarını kullanabilirler. Eşlerin rolleri değişebilir. Her iki eş için de eğitim, kariyer gibi kavramlar aynı öneme sahiptir. İkamet edilecek yeri eşlerin işe ulaşım güzergâhları belirler. Evin geçimini herhangi bir eş sağlayabildiği gibi çoğunlukla ikisi birlikte sağlar (13).

Çatal ve ark. (14) tarafından 2018'de Türkiye'de evlilik tipleri üzerine yapılan çalışmada ölçekte kullanılan ifadeler evlilik ilişkisi dinamikleri (paylaşım, çatışma, fedakârlık, bağlılık, ilgi, sevgi gösterme, güç, zaman, enerji vb.) ve evlilikte ele alınan meseleler (boş zaman aktiviteleri, maddi konular ve para yönetimi, beraber karar alma, varsa çocukların bakımı, ortak alanların kullanımı ve paylaşımı vb.) ışığında belirlenmiş, bu konularda nasıl bir yol izlediklerine dair sorular sorulmuştur. Çiftler arası etkileşim ve ailevi konuların tartışılma şekline göre "geleneksel", "bağımsız" ve "aykırı" olmak üzere üç farklı evlilik tipi tanımı ortaya çıkmıştır. "Geleneksel tip", adından da anlaşıldığı gibi evlilikte eşlerin rollerinde geleneksel öğelerin baskın olduğu tiptir. Dünya görüşleri ve hayata bakışları birbirine benzer. Evliliğin gidişatını etkileyen konular dışında fazla tartışmaya girmez ve evliliğin devamı için kendi

özgürlüklerinden ödün verirler. Eşler birbirine bağımlıdır ve çoğunlukla özerk hareket etmezler. İlişkinin zayıf yönlerinden bahsedilmez, çoğunlukla olumlu yönleri konuşulur. Erkekler duygularını ifade etmekten çekinir, çoğunlukla kadının desteğiyle duygularını ifade eder. Evliliğin sonlandırılmasına dair konular konuşulmaz, genellikle evliliğin ömür boyu sürmesi gerektiği ve süreceği olgusu hakimdir. Evlilik içinde geleneksel cinsiyet rol dağılımı vardır. Kadın öncelikle ev kadınıdır ve evlilikte fedakâr olması gerekendir. Erkek ise evin reisi rolündedir. Evin geçimin sağlar ve ev dışında çözülmesi gereken sorunlarını üstlenir. "Bağımsız tip", eşlerin kararlarını kendileri aldığı, kendi seçimlerini yaptığı, kendi sorumluluklarını üstlendiği, geleneksellikle özerkliğin harmanlandığı evlilik tipidir. Çiftler cinsiyet rol dağılımı anlamında daha eşitlikçi bir yaklaşım sergiler. Evliliğin gidişatına önem verdikleri için ilişki ile ilgili pozitif ve negatif duygu paylaşımı söz konusudur. Eşler birbirine oldukça bağlı olmasına rağmen çatışma sıkça yaşanır. "Ayrı (otonom) tip" bireylerin kendi gelişimlerinin evliliğin önünde olduğu tiptir. Eşler duygusal uzaklığa, otonomiye ve yalnızlığa değer verirler. Diğer evlilik tiplerine göre eşler birbirinden daha bağımsızdır. Çiftler birbirine daha az açılır, tartışma ve çatışmalardan daha uzak kalmaya çalışır, evlilikleri hakkında daha az konuşurlar. Bağlılık ve duygulanım kavramları daha zayıftır. Daha çok arkadaşlık ilişkisinin hakim olduğu, ayrı dünyaları olan bir çift söz konusudur. Eşler arasında duygusal bir uzaklık vardır.

2.3. Evlilik Uyumu

İnsan sosyal bir varlıktır. Tüm sosyal varlıklar gibi kendi türüyle iletişim ve etkileşim içerisinde olmak ister. Bu etkileşim sonrası bireyin kişiliği, oluşturduğu sosyal çevreye uyum sağlama çabasıyla birlikte gelişir. Belirsiz bir birey olarak girdiği sosyal çevre, farklı ve yeni ilişkiler kurarak adım adım gelişir ve büyür. Hiçbir insanla ilişkisi olmayan, toplumdan soyutlanmış bir bireyin bedensel ve zihinsel olarak da sağlıklı olması düşünülemez. Kişinin kendi hayatının önemini fark etmesi ve buna göre düzenlemesi, bu sayede toplumun diğer bireylerinin yaşamına, düzenine ve fikirlerine saygı göstermeyi öğrenmesi, içinde yaşadığımız toplumun getirdiği bir gerekliliktir. Çünkü bir insanın yaşam kalitesini etkileyen önemli unsurlardan biri, ilişkilerinde gösterdiği tutum ve davranışlardır (15).

Bir insanın psikososyal gelişme sürecine bakıldığında ilişki kurma ihtiyacı göze çarpmaktadır. Bu ilişkiyi ilk olarak ebeveynleriyle, sonra yakın çevresindeki insanlarla ve akrabalarıyla kurar. Belli bir dönemden sonra bu ilişkiyi karşı cinsle kurma ihtiyacı hisseder. Başka biriyle yakınlık kurmak, onun için özel olmak, kendini bir başkasının yanında değerli hissetme isteği insanoğlunun neredeyse biyolojik denebilecek kadar kökleşmiş bir ihtiyacıdır. Bireyler arasında yakınlaşma ve bunun sonucunda bir ilişki oluştuğunda, ilişkiden önceki hayat tarzlarında değişim yapmayı göze alarak yeni bir düzen kurmayı denemeye başlarlar. Bu denemenin başarılı olması durumunda bireyler uyumlu bir çift haline gelmiş olurlar. Oluşan yeni düzenlerinde çiftler; kendi iç dünyaları, etkileştikleri sosyal dünyaları ve ebeveynleri ile de yeni bir ilişki düzenine girmiş olurlar (16). Yeni oluşturdukları düzenin başarılı devam etmesiyle çiftler, ilişkilerini bir adım daha ileri götüremeye karar verir ve evliliğe doğru adım adım ilerlerler. Evlilik öncesinde oluşan çift uyumu, evlilik kavramının getirdiği farklı dinamiklerin de eklenmesiyle evlilik uyumu denen yeni bir kavramın ortaya çıkmasını sağlar.

Evlilikle oluşan aile kavramı toplumu oluşturan temel birim olarak farklı istek ve ihtiyaçları olan iki bireyin gelenek ve görenekler, sosyokültürel değerler ve yasalar kapsamında ortak bir hayata adım atmalarıyla oluşan bir yaşam tarzı sistemi olarak adlandırılabilir (17). Erkek ve kadın bir takım sosyal, psikolojik ve biyolojik sebeplerle yaşamlarını birleştirmeye karar verip evliliğe adım atarak toplumun temel birimi olan aileyi meydana getirirler. Oluşan yeni yapı, yeni sorumlulukları da beraberinde getirmektedir. Sorunlarını kendi içinde çözümleyebilen, hayatı paylaşabilen, birlikte zaman geçirebilen, işleyişte sorun yaşamayan, kısacası sağlıklı aile içi ilişkilere sahip bir düzen oluşturulmalıdır (18).

Birden fazla kavramın tanımını içeren evlilik uyumu; evlilikteki doyum, mutluluk ya da eşlerin birbirine olan uyumu, kısacası evlilik ilişkisi içerisindeki bireylerin bu ilişkilerinde ne kadar mutlu ve tamamlayıcı olduğu şeklinde tanımlanabilir (19). Bu bağlamda evlilik uyumu, evlilik bağının sağlıklı bir şekilde sürmesini sağlar. Evlilik ilişkisinin sağlıklı ilerlemesi, eşlerin ruh sağlığını etkileyen önemli faktörlerden biridir. Evlilikte uyum sağlayan çiftlerin evlilik hayatlarındaki mutluluk düzeyi olumlu yönde etkilenirken uyumun bozulduğu durumlarda mutluluk

düzeyi düşmekte ve sürdürülemeyen evlilikler boşanma gibi olumsuz durumlarla sonuçlanabilmektedir (20).

Evlilik uyumu; evli bireylerin ilişkideki fonksiyonelliği ve ilişkiyi devam ettirmedeki başarılarını tanımlayan, içinde evlilikte mutluluk ve doyumu da içeren genel bir kavramdır. Bazı araştırmacılara göre evlilik uyumu evli bireylerin birbirlerinden beklentilerini karşılamak adına kendi tutum ve davranışlarında değişiklikler yapmalarıdır (17).

Lively (21), 1969'da evlilik ilişkileri üzerine yazdığı bir makalede evlilik uyumunu evli bireyler arasında sürekli aktif ve gelişen bir süreç olarak değerlendirmektedir. Süreci durdurarak değerlendirme yapmanın, ölçülen konu hakkında yanıltıcı sonuçlar verebileceğini ve evlilik uyumu kavramının genel bir ifade olarak kullanılabileceğini söylemiştir. Spanier (22), evli bireyler arasındaki ilişkinin niteliğini belirten ve zamanla gelişim gösteren bu sürecin evlilik uyumu kavramı olarak adlandırılabileceğini ifade etmiştir. Evlendikten sonra birbirlerine ve oluşan yeni yaşam düzenine sağladıkları adaptasyonu evlilik uyumu olarak tanımlar. Sabatelli (23), evlilik uyumunu pozitif iletişime sahip, önemli konularda uzlaşabilen ve birliktelikte iki tarafın da mutlu olduğu ilişki türü olarak tanımlamıştır.

Kantor ve Lehr (24); evliliğin ilerleyişi, çeşitleri ve evlilik içindeki karşılıklı mecburiyetleri konu alan ilk araştırmaları 1975'te yapmıştır. Yapılan bu çalışmada, evlilik sürecini oluşturan ana hatlar ve bunların birbirlerine olan ilişkisi değerlendirilmiştir. Daha sonrasında yapılan araştırmalara bakıldığında evliliğin bir süreç olarak değerlendirildiği, evlilik ilişkisinin süreğenliği ve gelişiminin ön plana çıktığı görülmüştür. Yine bu çalışmalarda eşler arası iletişim ve etkileşimde karşı tarafa açılma ve duygularını ifade etme konuları üzerinde durulmuş, uzun süren ilişkilerde bu konuların nasıl bir etkisi olduğu araştırılmıştır. Bazı evliliklerde karşı tarafa açılma ve duyguları ifade etme ilişkinin en önemli unsuruyken, bu durumun her ilişki için aynı önem derecesinde olmadığı sonucu çıkmıştır. Bu yüzden ilişkinin devamlılığı konuşulurken sadece bu konuları ele almanın eksik bir yaklaşım olacağı ifade edilerek karşılıklı bağımlılık kavramının da kendini açma kadar önemli olduğu ve kendini açmaya ek olarak çalışmalarda sıkça yer aldığı görülmüştür. Karşılıklı

bağımlılık seviyesine göre çift ilişkilerinin tanımını yapan araştırmacılar, evli çiftlerin arasındaki ilişkide bu olgunun önemi üzerinde durmuşlardır. Evlilik bir etkileşim sistemidir. Bu sistemde uyum, eğler arasında sağlıklı iletişim kanalları kurulmasıyla mümkün olur. Bateson ve Dell (25) bu bağlamda uyum üzerinde durmuş, bu kavramı evlilikte denge ve birbirini tamamlama olarak ifade etmiştir.

Evlilikle birlikte oluşan ilişki düzenini tanımlamak için yapılan çalışmalarda farklı kavramlara yer verilmiştir. Bu kavramlardan bazıları evlilik doyumu, evlilik mutluluğu ve evlilik uyumudur. Evlilik kalitesi, oluşan bu kavramların tümünü içermektedir ve evlilik ilişkisini eşlerin kendi açılarından yorumlamaları olarak ifade edilir. Uyum kavramı, evliliğin niteliklerini değerlendirilmede daha fazla ön plana çıkmaktadır. Çalışmalarda daha çok evlilik uyumuna etki eden faktörler üzerine araştırma yapıldığı, uyumu arttırmaya geliştirmeye yönelik yaklaşımların ön plana çıktığı görülmektedir (26).

Evlilik doyumu ve evlilik uyumu; tanımları üzerinde uzlaşılamayan, çoğu zaman birbirinin yerine kullanılan kavramlardır. Evliliğin gidişatı ve aileyi ilgilendiren konularda fikir birliği yapabilen, birbiri ile etkileşimde bulunan ve aralarındaki sorunları olumlu sonuçlandırabilen bireylerin evliliklerinde "uyumlu evlilik" kavramından söz edilebilir. Bu uyumlu birlikteliğin sonucu olarak evlilik hayatındaki mutluluk ve memnuniyet de evlilik uyumu olarak tanımlanabilir. Bu noktada evlilik doyumu ile karışır. Evlilik uyumu ve evlilik doyumu kavramları arasında sıkı bir bağlantı olduğu için çoğu zaman birbirleri yerine kullanılabilmektedirler (27).

Evlilikte doyum, bireyin evlilik ilişkisini nasıl algıladığı, evlilik ilişkisini ile ilgili düşünceleri, kısacası evliliğini nasıl gördüğüdür. Evli bireylerin evlilik ilişkisinden duyduğu mutluluk ve tatmindir (28). Doyum kavramı, bireyin içinde olduğu evlilik ilişkisinde kendi gereksinimlerinin ne kadarını karşılayabildiği düşüncesidir (29). Evlilik ilişkisinden her bir bireyin duyduğu memnuniyettir. Evlilik uyumunda doyumdan farklı olarak bireysel duygu ve düşüncelerden çok çift olmalarıyla meydana gelen ilişki düzeninin kalitesi ön plana çıkmaktadır. Yani evlilik uyumu kavramı, çiftlerin evlilik ilişkilerini nasıl daha iyi yapabilecekleri konusundaki çabalarını yansıtmaktadır. Bir evlilikte uyumdan bahsedilebilmesi için çiftin

arasındaki uzlaşıma, iletişime ve paylaşıma bakılabilir. Evlilikte çiftlerin mutluluğu ve memnuniyeti de evlilikte uyum kavramı kapsamına girebilir. Bu sebeplerle evlilikte uyum, bireylerin evlilik hayatlarındaki başarılarını ve evliliklerinin işlevselliğini açıklayarak evlilik doyumu ve mutluluğu ifadelerini de içine alan bir kavramdır (30).

Evlilik uyumu ve evlilik doyumu kavramı birçok farklı yolla açıklanan, ölçülen kavramlardır. Literatüre bakıldığında bu kavramlarla ilgili on iki ayrı tanımlamaya rastlanmaktadır. Spanier (22)'e göre tanımlamalar arasında farklılıklar olsa bile hem uyum hem de doyum kavramı, bireyin evlilik ilişkisiyle ilgili kendi izlenimlerinden yola çıkarak tanımlanabilir. Eşler arası doyum, uyum, kuvvetli iletişim ve mutluluk derecesi gibi kavramların evlilik kalitesi üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Uyumlu çiftler aynı zamanda doyumlu çiftler de olduğundan evlilik uyumu ve evlilik doyumu kavramlarının sıkça birbiri yerine kullanılması beklenen bir durumdur. Buna rağmen çalışmalar incelendiğinde araştırmacılar, doyum ve uyumun aynı kavramı ifade etmediğini belirttikleri görülmüştür.

Evlilik uyumu, evliliğin zorunlu olan ve olmayan kısımlarının denge halinde olmasıdır. Bu denge, evliliğin bireylere sunduğu rollerle gerçekleşir. Çiftlerin birbirlerine duydukları hisler ve arzular evliliği belirleyen etkenlerin başında gelse de kanunlar, gelenek ve görenekler de belirleyicilikte önemli faktörlerdir. Eğer bir evlilik mutsuz, gönülsüz ve zorla devam ettirilmeye çalışılıyorsa gün geçtikçe o evliliğin uyumunda azalma, sorunlarda artma gibi evliliğe zarar veren olayların ortaya çıkması kaçınılmazdır (31).

Johnson ve ark. (32) 1986 yılında yaptıkları bir çalışmada eşler arasındaki uyumun mutluluk, etkileşim, anlaşmazlıklar, problemler ve boşanma eğilimi olmak üzere 5 faktörden oluştuğunu belirtip bu beş faktörü iki boyut altında toplamışlardır. Birinci boyut mutluluk ve etkileşim, ikinci boyut ise anlaşmazlıklar, sorunlar ve boşanma eğiliminden meydana gelmektedir. Bu araştırmacılara göre mutluluk, evlilik ilişkisinin özel ve genel her alanında doyuma ulaşmasını tanımlar. Etkileşim, beraber geçirilen vakitler, birlikte yapılan aktiviteler ve sosyal faaliyetler gibi durumları tanımlar. Uyumun diğer boyutunda yer alan anlaşmazlık, evlilik ilişkisi içinde yer alan sözel ve fiziksel çatışmaların yoğunluğunu ifade eden bir kavramdır. Sorunlar ise

bireylerin olaylara karşı gösterdiği küsme, naz yapma, evi terk etme, alkol alma gibi tepki ve davranışların evliliğin gidişatında sorun yaratabilme yüzdesiyle ilgilidir. Son boyut olan boşanma eğilimi, sorunların çözülememesi durumunda ilişkiyi bitirme ihtimali üzerine düşünerek bunu yakın çevresiyle ve eşiyle konuşma davranışlarını kapsar. Tüm bu boyutlar, demografik faktörlere (yaş, cinsiyet, evlilik süresi, çocuk sayısı vb.) göre değişkenlik gösterebilir (33).

Tüm kültür ve topluluklarda evlilik olgusuna ve yaşamına önem verilir. Dolayısıyla evlilik ilişkisinde sorunlar yaşayan çiftlerde çeşitli sıkıntılar görülmüştür. Evli bir kişinin iyi olma durumunu belirleyen önemli faktörlerden biri evlilik yaşamından aldığı doyumdur. Evlilik doyumunu etkileyen birçok karmaşık faktör bulunabilir. Bu faktörlerden biri olan benlik kavramı, evlilik doyumunun oluşmasında önemli bir rol oynamaktadır (34).

Evlilikte sorunlar yaşanabilir ve bu sorunlara neden olan birçok durum olabilir. Bunlardan bazıları; gelenek ve göreneklerde farklılık, maddi konular, cinsel sorunlar, çiftin birbirinin beklentilerini karşılayamaması, ilişkide başka birinin varlığı, iletişimde yaşanan sorunlar, saygı ve sevgide azalma, erk mücadelesi, kötü alışkanlıklar olarak sıralanabilir. Bu sorunlar evlilik uyumunun azalmasına ve ilişkinin sonlanmasına neden olabilir (35).

Evliliğin sonlandırılması iki şekilde gerçekleşmektedir. Bunlardan ilkinde eşlerden birinin vefatı, diğerinde ise boşanma durumu söz konusudur. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2016 verilerine göre ülkemizde en önemli boşanma sebebi %50,9 ile sorumsuz ve ilgisiz davranma olarak bulunmuştur. Bunu, %30,2 ile evin ekonomik olarak geçimini sağlayamama ve %24,3 ile eşlerin ailelerine karşı saygısız davranması sorununun izlediği görülmüştür. Boşanma nedenleri cinsiyete göre incelendiğinde; en önemli boşanma nedeni her iki cinsiyette de sorumsuz ve ilgisiz davranma olduğu görülürken bu oranın, kadınlar için %61,5, erkekler için ise %40,2 olduğu görülmüştür. Kadınlar için sorumsuz ve ilgisiz davranmadan sonra en önemli boşanma nedenleri %42,6 ile evin ekonomik olarak geçimini sağlayamama, %36,4 ile dayak/kötü muamele, erkekler için sorumsuz ve ilgisiz davranmadan sonra en önemli

boşanma nedenleri ise %24,5 ile eşin ailesinin aile içi ilişkilere karışması ve %24 ile eşlerin ailelerine karşı saygısız davranması olarak bulunmuştur (36).

2.4. Evlilik Uyumuna Etki Eden Faktörler

Romantik Aşk Kuramı, Bowlby'nin Bağlanma Kuramı, Sevginin Evrimi Kuramı, Psikodinamik Model, Sosyal Öğrenme Modeli, Kişilerarası İletişime Dair Sosyal Biliş Kuramı, Yükleme Kuramı ve Pekiştireç Modeli gibi evlilikle ilgili kuramların çift uyumu ile yakın ilişkisi olduğu gözlenmektedir. Yine de her evli bireyin çift uyumunu açıklamada aynı kuramın kullanılması evlilik uyumunu açıklama konusunda eksik kalabilir. Farklı çiftler, çeşitli farklı kuramların etkisinde olabilir. Bu nedenle tek bir kuramı baz alarak çift uyumu kavramını açıklamaya çalışmak, bu komplike kavramı anlatmakta yetersiz kalabilir. Ayrıca uyuma etki eden birçok faktörün de göz ardı edilmesine neden olabilir (17).

Grunebaum ve ark. (37), Bağlar Teorisi ile yaptıkları bir çalışmada evlilik uyumuna etki eden faktörlere değişik bir bakış açısı getirmiştir. Bağlar Teorisi'nde anlatılmak istenen esas olay evli çiftler arasında çeşitli bağların bulunduğu ve bu bağların her birinin evlilikte önemli rolü olduğudur. Teoride arkadaşlık ve ortak olma, bağlanma ve umursama, karar/kendini adama, sosyal bağlantılar, cinsellik olmak üzere beş faktör vardır.

Literatürde bazı demografik değişkenlerle evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi inceleyen birçok çalışma mevcuttur. Bu çalışmalarda en sık rastlanan değişkenler arasında cinsiyet, evlenme yaşı, eğitim durumu, ekonomik düzey, evlilik süresi, evlenme biçimi, dini konular ve çocuk sayısı sayılabilir (38).

Ülkemizde de çift uyumuna olumsuz yönde etki eden faktörlerle ilgili araştırma yapılmış, bunun sonucunda bir takım etkenler bulunmuştur. Sık tartışmaya girme, duygusal tatminsizlik, sadakat eksikliği, cinsel doyumsuzluk, eşler arası iletişim sorunları, serbest zaman kullanımında uyuşmazlık, ekonomik anlaşmazlıklar, eşlerin aileleri ile ilgili sorunlar, çocuğu olan çiftlerde çocukların sorunları, şüphecilik ve ayrım yapma, otorite sorunları, rol karmaşası, saldırgan tutum içinde olmak, madde

bağımlılığı ve ergenle iletişim bunlara örnek olarak verilebilir. Evlilik öncesi çift uyumuna etki eden nedenlere bakılınca ise tanışma ve nişanlılık süresi, nişanlılık ve evliliğin ilk dönemlerinde uyumun sağlanabilmesi, ilişkinin mutluluk derecesi, evliliğin aile ve çevre tarafından onaylanması, etnik ve dini benzerlik, cinsiyete bağlı rollerle yetişme, sosyoekonomik durum ve statünün benzerliği, evlenme yaşı ve iyi ilişkiler kurma gibi durumlardan bahsedilebilir (39).

Fışıloğlu (40)'nun 2007'de yaptığı bir çalışmada çiftler arası uyumu belirleyebilecek kriterler 5 başlıkta toplanmıştır. Bu başlıklar; çiftler arasında problem yaratan farklılıklar, çiftler arasında oluşan gerilimler ve kaygılar, çiftler arasında doyum, çiftler arasında bağlılık ve çift olma açısından önem arz eden konularda görüş birliğidir.

Demiray (41), evlilik uyumuna etki eden demografik özellikleri araştırırken çalışmasında cinsiyet, yaş, eğitim, evlilik süresi, evlilik biçimi, eşlerin çalışma durumu, ailenin gelir düzeyi, çocuk sayısı, aile ziyaretlerinin sıklığı gibi değişkenler üzerinde inceleme yapmıştır. Bunlardan yaş, evlilik süresi ve aile ziyaretlerinin sıklığının evlilik uyumuyla ilişkili olduğunu tespit etmiştir. Yaşı otuz ila kırk arasında olan bireylerde uyumun düşük olduğunu görmüştür. Evlilik süresi ile ilgili yaptığı değerlendirmede evlilik süresi on ila on beş yıl arası olan evli bireylerin evlilik uyumunun daha düşük olduğunu, on beş yılın üzerindeki evliliklerde ise evlilik uyumunun tekrar yükseldiği gözlenmiştir. Aile ziyaretlerinde artmanın evlilik uyumunda artmayla ilişkili olduğu bulunmuştur. Kadın cinsiyette yaş, aile ile görüşme sıklığı ve evlilik süresi; erkek cinsiyette aile ile görüşme sıklığı ve evlilik süresinin evlilik uyumuyla ilişkili olduğu saptanmıştır.

Karadağ ve Koçak (42), evlilik uyumunda aile içi iletişimin önemini incelediği bir araştırmada tartışma sıklığı, tartışma sonucu ayrı kalma, tartışma sonrası sorun çözme, eşin duygu ve düşünceleriyle ilgilenme, sorunlarını paylaşma, cinsel problemleri paylaşma, birbirine vakit ayırma, ev işlerini bölüşme konularında sorun yaşamayan eşlerin uyum düzeyinin daha yüksek olduğunu bulmuştur. Ayrıca eşlerin sözel ya da lisan-ı hal ile kendilerini ifade etme şekillerinin de evlilik uyumunda önemli bir yeri olduğu sonucuna varmıştır.

2.4.1. Spanier ve Lewis'in Evlilik Uyumu Modeli

Lewis ve Spanier (43), evlilik uyumunu etkileyen birçok faktör üzerinde araştırma yapmış ve 3 faktörden oluşan uyumlu evlilik modelini oluşturmuştur. Bu faktörler; bireysel ve sosyal kaynaklar, yaşam stilindeki memnuniyet ve evlilik ilişkisinden kazanılan ödüllerdir. Bireysel ve sosyal kaynaklar; sağlık, kendine güven ve bireyin evlilik kurumuna getirdiği fiziksel ve mental becerilerdir. Yaşam stilindeki memnuniyet; arkadaş ilişkileri, aile desteği, sosyal statü ve çalışmalarındaki memnuniyet gibi bileşenlerden oluşur. Evlilik ilişkisinden kazanılan ödüller ise çiftler arasındaki etkili iletişim sonucu oluşan faydalardır. Bu kaynaklar, hem eşlerin normal günlük yaşamını etkilediği hem de evlilik uyumlarını anlamada yararlı olduğu için önemlidir (44).

2.4.2. Larson'un Evlilik Üçgeni Modeli

Larson (45), geliştirmiş olduğu evlilik modelinde evlilik uyumunun 3 faktöre bağlı olduğunu açıklamıştır. Bunlar; bireysel özellikler, çift özellikleri ve çevresel faktörlerdir. Bireysel özellikler; eşlerin birey olarak olumlu ve olumsuz sahip olduğu özelliklerini temsil eder. Cesaret, özgüven, iddialı olma, dışadönük olma, işlevsellik, psikolojik dayanıklılık, esneklik, girişkenlik, stresle baş edebilme gibi özellikler olumlu; aşırı tepki verme, öfkeli olma, şiddet eğilimi, mantık dışı düşünceler, depresyon eğilimi, yüklemeler, kendine yönelik olumsuz algılar, içe kapanıklık gibi özellikler olumsuz özelliklerdir. Çift özellikleri; eşlerin çift olarak olumlu ve olumsuz sahip olduğu özelliklerini temsil eder. Yakınlık, empati, güvenli bağlanma, dengeli güç paylaşımı, çatışma çözüm becerisi, uzlaşı sağlama gibi özellikler olumlu; yetersiz iletişim şekilleri olumsuz ve evlilik uyumunu azaltıcı özelliklerdir. Çevresel faktörler; evli bireylerin dış ortamdan etkilenerek edindiği ya da çevresinden etkilendiği durumları temsil eder. Aile ve arkadaşların onayı, aile kökeninin etkileri, aileden bağımsız olabilme, iş sahibi ve ebeveyn olma stresi, borçlanma, ev dışındaki uğraşların gerilimi, sağlık, eşin diğer akrabaları gibi etkenlerdir. Bu etkenlerin doğru yönetilmesi, evlilik uyumunun artmasını sağlar.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmamız prospektif ve gözlemsel bir çalışma olup, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'nun 10.12.2019 tarih ve 31 sayılı onayıyla Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Aile Hekimliği Polikliniği'ne başvuran evli bireylerle yürütülmüştür. Çalışmaya evli olan, bilişsel fonksiyonları yerinde olan ve çalışmaya katılmayı kabul eden bireyler dahil edilmiştir. Çalışmaya katılacak tüm bireylerden onam formu alınmıştır. Çalışmaya katılan bireylere anketin tamamı yüz yüze görüşme yöntemiyle uygulanarak veri toplanmıştır.

3.1. Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerini toplamada katılımcıların demografik bilgilerini öğrenmek amacıyla araştırmacı tarafından sosyodemografik veri formu oluşturulmuştur. Katılımcıların evlilik uyumunu değerlendirmek amacıyla da Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği (YÇUÖ) kullanılmıştır.

3.1.1. Demografik Bilgi Formu

Çalışmaya katılan bireylerin yaşı, cinsiyeti, sigara kullanımı, alkol kullanımı, kendisinin ve eşinin evlenme yaşı, evlilik süresi, kaçıncı evliliği olduğu, tanışma şekli, evlenmeden önce görüşme süresi, kendisinin ve eşinin eğitim düzeyi, kendisinin ve eşinin mesleği, aylık ortalama geliri (TÜİK Haziran 2019 gelir düzeyi verilerine göre), kimle ikamet ettiği, oturduğu evin durumu, kendi ve eşinin ebeveynlerine olan mesafesi, kendisinin ve eşinin kronik bir hastalığının varlığı, kendisinin ve eşinin engel durumu, çocuk sayısı, çocuklarında kronik bir hastalığının varlığı, çocuklarının engel durumu ile ilgili sorulardan oluşmaktadır.

3.1.2. Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği

İlk defa Spanier tarafından 1976 yılında geliştirilen Çift Uyum Ölçeği (ÇUÖ), 1995 yılında Busby ve ark. tarafından yeniden düzenmiş, 2007'de de Gündoğdu tarafından Türkçe'ye uyarlanarak Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği (YÇUÖ) adıyla 14 maddelik son halini almıştır. Ölçeğin; doyum (satisfaction), uzlaşım (consensus)

ve çatışma (conflict) olmak üzere üç alt boyutu bulunmaktadır. Soruların cevaplarında beş dereceli likert tipi puanlamadan (1= hiçbir zaman, 5= her zaman) faydalanılmıştır. 7, 9, 11, 12 ve 13. sorular doyum, 1, 2, 3, 4, 5 ve 6. sorular uzlaşım, 8, 10 ve 14. sorular ise çatışma alt ölçeğine aittir. 7, 8, 9 ve 10. sorular ters puanlanmaktadır (46). Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 70, en düşük puan 14'tür. Cronbach alfa katsayısı toplam puan, doyum, uzlaşım ve fikir ayrılığı (çatışma) alt ölçekleri için sırasıyla .87, .80, .80, .74'tür. Ölçeğin ölçüt-bağımlı geçerliliği için kullanılan Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ) ile korelasyonu pozitif yönde. 68 ($p<0.01$) olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin geliştirilme amacı evlilik ve benzer ikili ilişki içindeki bireylerin ilişki kalitesini belirlemektir (1).

3.2. Verilerin Analizi

Verilerin analizi IBM Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 21 paket programı ile yapıldı. Nitel değişkenlere ait özet değerler frekans ve yüzde, nicel değişkenlerde ise ortalama ± standart sapma ve medyan (Q1-Q3) olarak gösterildi. Nicel değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu Shapiro Wilk testi ile değerlendirildi. Normal dağılmayan değişkenlerde iki grup karşılaştırılması Mann Whitney U testi ile üç ve daha fazla grup karşılaştırılması Kruskal Wallis testi ile karşılaştırıldı. Kruskal Wallis testi sonucunda anlamlı fark bulunan değişkenler için grupların ikili karşılaştırılmaları Dunn testi ile yapıldı. Nicel değişkenler arasında ilişki Spearman korelasyon analizi ile belirlendi. Nitel değişkenler arasındaki ilişki ise Ki Kare analizleri ile değerlendirildi. Analiz sonucu $p<0.05$ olan durumlar anlamlı kabul edildi.

4. BULGULAR

4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Çalışmamıza katılan 408 evli bireyin 203'ü (%49.8) kadın, 205'i (%50.2) erkekti. Bu katılımcıların yaş ortalaması 37.4±10, en küçük katılımcının yaşı 21, en büyük katılımcının yaşı 71 olarak bulundu. Evlilik yaşı ortalaması 24.8±4.5, kadın evlilik yaşı ortalaması 23±4, erkek evlilik yaşı ortalaması 26.6±4.3 olarak bulundu. Kadın katılımcılar arasında en küçük evlilik yaşı 14, en büyük evlilik yaşı 40; erkek katılımcılar arasında en küçük evlilik yaşı 17, en büyük evlilik yaşı 46'ydı. Sigara kullanan 121 (%29.7) katılımcının 80'i (66.1) erkek, 41'i (33.9) kadındı. Alkol kullanan 31 (%7.6) katılımcının 22'si (%71) erkek, 9'u (%29) kadındı. Eğitim durumuna bakıldığında katılımcıların 8'inin (%2) okur-yazar olmadığı, 15'inin (%3.7) sadece okur-yazar olduğu, 64'ünün (%15.7) ilköğretim mezunu olduğu, 101'inin (%24.8) lise mezunu olduğu, 220'sinin (%53.9) yüksekokul-üniversite mezunu olduğu görülmüştür. Okur-yazar olmayan katılımcıların tamamı kadındı. 176 (%43.1) kişi devlet memuru, 51(%12.5) kişi özel sektör çalışanı, 12 kişi (%2.9) esnaf, 25 kişi (%6.1) işçi, 2 kişi (%0.5) öğrenci, 1 kişi (%0.2) çiftçi, 17 kişi (%4.2) emekli, 18 kişi (%4.4) diğer iş kollarında çalışırken 106 kişi herhangi bir işte çalışmıyordu. Çalışmayan bireylerin 4'ü (%3.8) erkek, 102'si (96.2) kadındı. Katılımcıların 56'sının (%13.7) çocuğu olmadığı, 84'ünün (%20.6) 1 çocuğu, 110'unun (%27) 2 çocuğu, 88'inin (%21.6) 3 çocuğu, 70'inin (%17.2) 4 ve daha fazla çocuğu olduğu görüldü. Gelir düzeyine bakıldığında çalışmaya katılanların 64'ünün (%15.7) geliri 2067 TL'nin altında, 206'sının (%50.5) 2067 TL – 6733 TL arasında, 138'inin de (%33.8) 6733 TL üzerindeydi. Katılımcıların demografik verileri Tablo 4.1 ve Tablo 4.2'de gösterilmiştir.

Tablo 4.1. Katılımcıların Gruplandırılmış Demografik Özellikleri.

		n	%
Cinsiyet	Erkek	205	50.2
	Kadın	203	49.8
Sigara Kullanımı	Evet	121	29.7
	Hayır	287	70.3
Alkol Kullanımı	Evet	31	7.6
	Hayır	377	92.4
Tanışma Şekli	Görücü Usulü	134	32.8
	Okul-Mahalle Ortamı	44	10.8
	İş Ortamı	53	13
	Sosyal Çevre	85	20.8
	Akraba	72	17.6
	Diğer	20	4.9
Eğitim Durumu	Okur-Yazar Değil	8	2
	Okur-Yazar	15	3.7
	İlköğretim	64	15.7
	Lise	101	24.8
	Yüksek Okul/Üniversite	220	53.9
Aylık Ortalama Gelir	2067 TL Altında	64	15.7
	2067 TL - 6733 TL Arasında	206	50.5
	6733 TL Üzerinde	138	33.8
Oturduğu Evin Durumu	Kendisine Ait	235	57.6
	Kira	169	41.4
	Bir Yakınının Yanında	4	1
Çocuk Sayısı	Yok	56	13.7
	1	84	20.6
	2	110	27
	3	88	21.6
	4+	70	17.2
Meslek	Devlet Memuru	176	43.1
	Özel Sektör	51	12.5
	Esnaf	12	2.9
	İşçi	25	6.1
	Öğrenci	2	0.5
	Çiftçi	1	0.2
	Emekli	17	4.2
	Çalışmıyor	106	26
	Diğer	18	4.4

Tablo 4.2. Katılımcıların Nicel Demografik Özellikleri.

	En Düşük	En Yüksek	x	ss
Yaş	21	71	37.4	9.9
Evlilik Yaşı	14	46	24.8	4.5
Evlilik Süresi (Yıl)	0.25	45	12.3	10.4
Evlilik Sayısı	1	4		

Katılımcıların YÇUÖ'den aldıkları ortalama puan 52.8±8.1, en düşük puan 21, en yüksek puan 69; uzlaşım alt ölçeğinden alınan ortalama puan 24±4.8, en düşük puan 7, en yüksek puan 30; çatışma alt ölçeğinden alınan ortalama puan 10.2±2.2, en düşük puan 3, en yüksek puan 15; doyum alt ölçeğinden alınan ortalama puan 18.7±3.2, en düşük puan 9, en yüksek puan 25'tir. YÇUÖ ve alt ölçeklerinden alınan puanlar tablo 4.3'te görülmektedir.

Tablo 4.3. Katılımcıların YÇUÖ ve Alt Ölçek Puanları.

	En Düşük	En Yüksek	x	ss
Uzlaşım	7	30	24	4.8
Çatışma	3	15	10.2	2.2
Doyum	9	25	18.7	3.2
Evlilik Uyumu	21	69	52.8	8.1

4.2. Cinsiyete Göre Evlilik Uyumunun Değerlendirilmesi

Erkek ve kadın cinsiyette çatışma puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p<0.01$). Cinsiyete göre çift uyumu toplam puanı ile uzlaşım ve doyum puanları arasındaki ilişkide ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamadı (Tablo 4.4).

Tablo 4.4. YÇUÖ'ye Göre Cinsiyet - Evlilik Uyumu İlişkisi.

		Uzlaşım	Çatışma	Doyum	Çift Uyumu
Erkek	x	24.3	10.5	18.7	53.5
	ss	4.7	2.2	3.3	7.9
	x_{ort}	24	11	19	54
	Q1	22	9	17	50
	Q3	28	12	21	59
Kadın	x	23.6	9.9	18.6	52.1
	ss	4.9	2.1	3.2	8.3
	x_{ort}	24	10	19	53
	Q1	21	9	16	48
	Q3	27	11	21	58
p		0.125	0.005	0.443	0.067

4.3. Yaş ile Evlilik Uyumu İlişkisi

20 yaş ve altı katılımcı olmadığı tespit edildi. 21-30 yaş arası 130 (%31.9), 31-40 yaş arası 146 (%35.8), 41-50 yaş arası 83 (%20.3), 50 yaş üstü 49 (%12) katılımcı bulunan çalışmamızda yaş gruplarının ölçek puanları arasında anlamlı bir fark bulunamadı (Tablo 4.5). Nicel olarak değerlendirildiğinde yaş artışı ile uzlaşım alt ölçeği arasında pozitif yönde zayıf korelasyon ($p<0.05$, $r=0.098$) tespit edilirken çift uyumu toplam puanı, çatışma ve doyum puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamadı (Tablo 4.6).

4.3.1. Yaş Artışı ile Cinsel Yaşam İlişkisi

Nicel olarak yaş ile ölçeğin "cinsel yaşam" sorusuna verilen puan arasındaki ilişki değerlendirildiğinde aralarında negatif yönde zayıf korelasyon bulunduğu tespit edildi ($p<0.01$, $r=-0.147$).

Tablo 4.5. Yaş Gruplarının YÇUÖ'ye göre Evlilik Uyumu İlişkisi.

		Uzlaşım	Çatışma	Doyum	Çift Uyumu
21-30 Yaş Arası	x	23.8	10.1	18.4	52.3
	ss	4.6	2.2	3.4	8.2
	x_{ort}	24	10	18	54
	Q1	21	9	16	47
	Q3	28	12	21	58
31-40 Yaş Arası	x	23.8	10.1	19.0	52.9
	ss	4.8	2.1	3.1	8.2
	x_{ort}	24	10	19	53
	Q1	22	9	17	48
	Q3	27	12	21	59
41-50 Yaş Arası	x	24.1	10.3	19.1	53.5
	ss	4.9	2.6	3.2	8.5
	x_{ort}	24	11	19	54
	Q1	22	9	17	49
	Q3	28	12	21	59
50 Yaş Üstü	x	24.6	10.5	17.7	52.8
	ss	5.2	1.8	2.7	7.2
	x_{ort}	27	11	18	55
	Q1	22	9	16	48
	Q3	28	12	19	59
p		0.441	0.539	0.062	0.779

Tablo 4.6. Yaş artışı - Evlilik Uyumu Korelasyonu.

		Uzlaşım	Çatışma	Doyum	Çift Uyumu
Yaş	r	0.098	0.077	0.023	0.071
	p	0.048	0.123	0.64	0.152
	n	408	408	408	408

4.4. Evlenme Yaşı ile Evlilik Uyumu İlişkisi

Evlenme yaşı 20 yaş ve altı olan 64 (%15.7), 21-30 arası olan 312 (%76.5), 31-40 arası olan 29 (%7.1), 40 yaş üstü olan 3 (%0.7) katılımcının çift uyumu puanları Tablo 4.7'de gösterilmiştir. Nicel olarak evlenme yaşı artışının çift uyumu ($p<0.001$,

r=0.168), çatışma (p<0.01, r=0.161) ve doyum (p<0.001, r=0.167) puanlarıyla arasında pozitif yönde zayıf anlamlı bir ilişki olduğu bulundu. Evlenme yaşı artışı ile uzlaşım puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunamadı (Tablo 4.8).

Tablo 4.7. Evlenme Yaşı Gruplarının YÇUÖ'ye Göre Evlilik Uyumu Puanları.

		Uzlaşım	**Çatışma**	**Doyum**	**Çift Uyumu**
20 Yaş ve Altı	x	23.3	9.9	17.6	50.8
	ss	5.3	2.4	3.3	8.7
	x_{ort}	24	10	18	50.5
	Q1	20	9	15.5	46.5
	Q3	27	11.5	20	57
21-30 Yaş Arası	x	24	10.2	18.9	53.1
	ss	4.7	2.2	3.2	8.1
	x_{ort}	24	11	19	54
	Q1	22	9.0	17	48
	Q3	28	12	21	59
31-40 Yaş Arası	x	24.8	10.3	18.7	53.8
	ss	4.1	2.1	3.1	7.3
	x_{ort}	24	11	18	53
	Q1	23	10	17	50
	Q3	28	12	21	59
40 Yaş Üstü	x	22.7	11	20	53.7
	ss	7.8	3	1.7	8.4
	x_{ort}	25	11	19	58
	Q1	14	8	19	44
	Q3	29	14	22	59

Tablo 4.8. Evlenme Yaşı Artışı - Evlilik Uyumu Korelasyonu.

		Uzlaşım	**Çatışma**	**Doyum**	**Çift Uyumu**
Evlenme Yaşı Artışı	r	0.096	0.161	0.167	0.168
	p	0.052	0.001	<0.001	<0.001
	n	408	408	408	408

4.5. Eşler Arasındaki Yaş Farkının Evlilik Uyumuna Etkisi

Katılımcılarda erkeğin kadınla olan yaş farkı ortalaması 3.5±3.3, minimum yaş farkı -5 (yaş farkında erkek baz alındığı için negatif değerler, kadının erkekten yaşça büyük olduğunu gösterir) maksimum yaş farkı 20 olarak saptandı. Spearman korelasyon analizinde erkek ve kadın arasındaki yaş farkı ile çatışma puanı arasında pozitif yönde zayıf korelasyon olduğu tespit edildi ($p<0.05$, $r=0.1$). Çift uyumu toplam puanı, doyum ve uzlaşım puanlarıyla aralarında anlamlı bir ilişki bulunamadı (Tablo 4.9).

Tablo 4.9. Eşler Arasındaki Yaş Farkının YÇUÖ'ye Göre Evlilik Uyumuna Etkisi.

		Uzlaşım	Çatışma	Doyum	Çift Uyumu
Erkek ve Kadın Arasındaki Yaş Farkı	r	-0.018	0.1	-0.061	-0.005
	p	0.716	0.044	0.217	0.913
	n	408	408	408	408

4.6. Sigara Kullanımının Evlilik Uyumuna Etkisi

Sigara kullanımı ile çift uyumu toplam puanı ve alt ölçek puanları arasındaki ilişkide istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamadı (Tablo 4.10).

Tablo 4.10. Sigara Kullanımının YÇUÖ'ye Göre Evlilik Uyumuna etkisi.

		Uzlaşım	Çatışma	Doyum	Çift Uyumu
Sigara Kullananlar	x	23.1	10	18.4	51.5
	ss	5.4	2.6	3.4	9.4
	x_{ort}	24	11	19	53
	Q1	20	9	16	46
	Q3	27	12	21	59
Sigara Kullanmayanlar	x	24.3	10.3	18.8	53.3
	ss	4.5	2	3.2	7.5
	x_{ort}	24	11	19	54
	Q1	22	9	17	49
	Q3	28	12	21	59
p		0.061	0.959	0.272	0.163

4.6.1. Sigara Kullanımı ile Cinsel Yaşam İlişkisi

Sigara kullananlarda cinsel yaşam sorusunun puan ortalaması 4±1.1 olarak bulundu. Sigara kullanmayanlarda cinsel yaşam sorusunun puan ortalaması 4.2±0.9 olarak bulundu. Sigara kullanım durumu ile cinsel yaşam arasında anlamlı bir ilişki bulunamadı.

4.7. Alkol Kullanımının Evlilik Uyumuna Etkisi

Alkol kullanımı ile çift uyumu toplam puanı ve alt ölçek puanları arasındaki ilişkide istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamadı (Tablo 4.11).

Tablo 4.11. YÇUÖ'ye Göre Alkol Kullanımı ile Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki.

		Uzlaşım	**Çatışma**	**Doyum**	**Çift Uyumu**
Alkol Kullananlar	x	23.2	10	19	52.2
	ss	5.5	2.4	4	10.4
	x_{ort}	24	10	19	54
	Q1	21	9	16	45
	Q3	28	11	22	60
Alkol Kullanmayanlar	x	24	10.2	18.6	52.9
	ss	4.7	2.2	3.2	7.9
	x_{ort}	24	11	19	54
	Q1	22	9	17	48
	Q3	28	12	21	59
p		0.5	0.749	0.326	0.989

4.8. Eğitim Düzeyinin Evlilik Uyumuna Etkisi

Eğitim düzeyi gruplarının doyum puanları arasındaki ilişkide istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görüldü ($p<0.05$). Dunn testi sonucunda anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğu tam olarak belirlenemedi. Eğitim düzeylerinin çift uyumu toplam puanı, uzlaşım ve çatışma puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamadı (Tablo 4.12).

Tablo 4.12. YÇUÖ'ye Göre Eğitim Düzeyi ile Evlilik Uyumu İlişkisi.

		Uzlaşım	Çatışma	Doyum	Çift Uyumu
Okur-Yazar ve Altı	x	25.1	10.2	17.7	53
	ss	4.3	2.2	3.2	7.7
	x_{ort}	26	11	18	54
	Q1	21	9	16	48
	Q3	29	12	20	58
İlköğretim	x	24	10.6	18.3	52.8
	ss	4.7	2.2	2.7	7.6
	x_{ort}	24	11	18	54.5
	Q1	22	9	17	49
	Q3	27.5	12	20	59
Lise	x	23.1	9.8	18.1	51
	ss	5.3	2.2	3.3	8.4
	x_{ort}	24	10	18	51
	Q1	20	8	16	45
	Q3	27	11	20	58
Yüksek Okul-Üniversite	x	24.3	10.3	19.1	53.6
	ss	4.6	2.2	3.3	8.1
	x_{ort}	24	11	19	54
	Q1	22	9	17	49
	Q3	28	12	22	59
p		0.204	0.119	0.016	0.109

4.9. Aylık Gelir Düzeyinin Evlilik Uyumuna Etkisi

Aylık gelir düzeyi ile çift uyumu toplam puanı ($p<0.05$) ve doyum alt ölçeği ($p<0.01$) arasındaki ilişkide istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görüldü. Dunn testi sonucunda gelir düzeyi gruplarının çift uyumu toplam puanı ve doyum puanları arasındaki anlamlı farkın "2067 TL altı" ile "6733 TL üzeri" gelir grupları arasında olduğu belirlendi. Gelir düzeyi gruplarının uzlaşım ve çatışma puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamadı (Tablo 4.13)

Tablo 4.13. Aylık Gelir Düzeyinin YÇUÖ'ye Göre Evlilik Uyumuna Etkisi.

		Uzlaşım	Çatışma	Doyum	Çift Uyumu
2067 TL Altı	x	23	9.9	17.7	50.6
	ss	5.4	2.4	2.6	8.2
	x_{ort}	24	10	18	50
	Q1	20	8	16	45
	Q3	27	12	19.5	58
2067 TL-6733 TL Arası	x	24.1	10.3	18.5	52.9
	ss	4.6	2.2	3.2	7.8
	x_{ort}	24	11	19	54
	Q1	22	9	17	49
	Q3	28	12	21	59
6733 TL Üzeri	x	24.2	10.2	19.3	53.6
	ss	4.8	2.1	3.4	8.5
	x_{ort}	24	11	19	54
	Q1	22	9	17	49
	Q3	28	12	22	59
p		0.23	0.528	0.002	0.039

4.9.1. Gelir Düzeyinin Evlilik Süresine Bağlı Evlilik Uyumuna Etkisi

Aylık gelir düzeyinin evli kalınan süreye bağlı olarak evlilik uyumuna etkisini ölçmek için yapılan Spearman korelasyon analizinde gelir düzeyi 2067 TL altında olanlarda uzlaşım alt ölçek puanları ($r = 0.3$, $p<0.05$) ve çift uyumu toplam puanları arasında ($r=0.313$, $p<0.05$) pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunurken çatışma ve doyum alt ölçek puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamadı. Aylık gelir düzeyi 2067 TL – 6733 TL arasında olanlarda çift uyumu toplam puanı, uzlaşım, çatışma ve doyum puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamadı. Aylık gelir düzeyi 6733 TL üzerinde olanlarda doyum puanları arasında ($r=-0.213$, $p<0.05$) negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki bulunurken çift uyumu toplam puanı, çatışma ve uzlaşım puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamadı (Tablo 4.14).

Tablo 4.14. Evlilik Süresine Bağlı Olarak Gelir Düzeyi - Evlilik Uyumu Korelasyonu.

		Uzlaşım	Çatışma	Doyum	Çift Uyumu
2067 TL Altı	r	0.300	0.233	0.173	0.313
	p	0.016	0.064	0.171	0.012
	n	64	64	64	64
2067 TL - 6733 TL Arası	r	0.024	-0.076	0.033	-0.02
	p	0.735	0.276	0.633	0.78
	n	206	206	206	206
6733 TL Üzerinde	r	-0.09	-0.06	-0.213	-0.156
	p	0.279	0.482	0.012	0.067
	n	138	138	138	138

4.10. Kronik Hastalık Varlığının Evlilik Uyumuna Etkisi

Kronik hastalığı olan 40 (%9.8), kronik hastalığı olmayan 368 (%90.2) katılımcının çift uyumu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamadı (Tablo 4.15).

Tablo 4.15. YÇUÖ'ye Göre Kronik Hastalık Varlığının Evlilik Uyumuna Etkisi.

		Uzlaşım	Çatışma	Doyum	Çift Uyumu
Kronik Hastalığı Olanlar	x	24.4	10	19.3	53.7
	ss	4.3	1.9	3.1	6.3
	x_{ort}	26	10	19	55
	Q1	21	9	17	50
	Q3	28	11.5	21.5	58.5
Kronik Hastalığı Olmayanlar	x	23.9	10.2	18.6	52.7
	ss	4.8	2.2	3.2	8.3
	x_{ort}	24	11	19	53
	Q1	22	9	17	48
	Q3	28	12	21	59
p		0.541	0.501	0.249	0.533

4.11. Çocuk Sahibi Olmanın Evlilik Uyumuna Etkisi

Çocuk sahibi olmayan 56 (%13.7) ve çocuk sahibi olan 352 (%86.3) katılımcının çift uyumu toplam puanı ($p<0.01$), uzlaşım ($p<0.05$), çatışma ($p<0.001$) ve doyum ($p<0.01$) puanları arasında oluşan farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görüldü (Tablo 4.16).

4.11.1. Çocuk Sayısının Evlilik Uyumuna Etkisi

Çocuk sahibi olan 352 katılımcı olduğu görüldü. Bu katılımcılardan 1 çocuk sahibi olan 84 (%23.9), 2 çocuk sahibi olan 110 (%31.3,) 3 çocuğu olan 88 (%25), 4 ve üzeri çocuk sahibi olan 70 (%19.9) katılımcının çift uyumu ve alt ölçek puanları Tablo 4.17'te gösterilmiştir. Çocuğu olan katılımcıların evlilik uyumları değerlendirildiğinde çocuk sayısı artışı ile doyum alt ölçeği arasında negatif yönde zayıf korelasyon olduğu tespit edildi ($p<0.05$, $r=-0.114$) (Tablo 4.18).

Tablo 4.16. YÇUÖ'ye Göre Çocuk Varlığının Evlilik Uyumuna Etkisi.

		Uzlaşım	**Çatışma**	**Doyum**	**Çift Uyumu**
Çocuk Yok	x	25.4	11.2	19.6	56.2
	ss	3.4	1.7	3.1	6.4
	x_{ort}	24.5	11	20	56.5
	Q1	23	10	18	52
	Q3	28	12	22	62
Çocuk Var	x	23.7	10	18.5	52.3
	ss	4.9	2.2	3.2	8.3
	x_{ort}	24	10	19	53
	Q1	21	9	17	48
	Q3	28	12	21	58
p		0.036	<0.001	0.006	0.001

Tablo 4.17. Katılımcıların Çocuk Sayısına Göre YÇUÖ Puanları

		Uzlaşım	Çatışma	Doyum	Evlilik Uyumu
1 Çocuk	x	24.3	10.2	18.8	53.3
	ss	4.3	2.1	3.4	7.4
	x_{ort}	24	11	19	54
	Q1	22	9	17	48
	Q3	28	12	22	59
2 Çocuk	x	23.3	9.8	18.8	51.9
	ss	5.5	2.3	3.4	9
	x_{ort}	24	10	19	52
	Q1	21	9	17	48
	Q3	27	12	21	58
3 Çocuk	x	24	10.3	18.2	52.4
	ss	4.6	2	2.9	8.2
	x_{ort}	25	11	18	53.5
	Q1	22	9	16	48
	Q3	28	12	20	59
4 ve Üzeri Çocuk	x	23.4	10	18	51.4
	ss	5.2	2.4	3.1	8.2
	x_{ort}	24	10	18	53
	Q1	21	8	16	45
	Q3	28	11	20	57

Tablo 4.18. Çocuk sayısı – Evlilik Uyumu Korelasyonu

		Uzlaşım	Çatışma	Doyum	Evlilik Uyumu
Çocuk Sayısı	r	-0.025	-0.009	-0.114	-0.06
	p	0.639	0.869	0.033	0.259
	n	352	352	352	352

4.12. Evlilik Uyumunun Evlilik Süresi ile İlişkisi

Evli olduğu süre 1 yıl ve daha az olan 41 (%10), 1 yıldan fazla-5 yıl olan 104 (%25.5), 5 yıldan fazla-10 yıl olan 82 (%20.1), 10 yıldan fazla-20 yıl olan 91 (%22.3), 20 yıldan fazla olan 90 (%22.1) katılımcının çatışma alt ölçek puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulundu. Uzlaşma, doyum ve çift uyumu

toplam puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamadı. Dunn testi ile alt grup analizi yapıldığında grupların çatışma puanları arasındaki anlamlı farkın "1 yıl ve daha az" ile "1yıldan fazla-5yıl" ($p<0.05$) ve "1 yıl ve daha az" ile "5 yıldan fazla-10 yıl" ($p<0.01$) grupları arasında olduğu tespit edildi. Diğer grupların puanları arasında anlamlı bir fark bulunamadı (Tablo 4.19). Nicel olarak evlilik süresi artışı ile çift uyumu ve alt ölçek puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamadı (Tablo 4.20).

Tablo 4.19. YÇUÖ'ye Göre Evlilik Süresi Gruplarının Evlilik Uyumu İlişkisi

		Uzlaşım	**Çatışma**	**Doyum**	**Çift Uyumu**
1 Yıl ve Daha Az	x	24.8	11.2	19.1	55.1
	ss	4.99	1.87	3.36	7.9
	x_{ort}	26	12	19	57
	Q1	23	10	17	50
	Q3	28	12	22	61
1 Yıldan Fazla-5 Yıl	x	23.4	10	18.5	51.9
	ss	4.7	2.2	3.2	7.9
	x_{ort}	24	10	18.5	53
	Q1	21	9	16.5	46
	Q3	26.5	11.5	21	58
5 Yıldan Fazla-10 Yıl	x	23.7	9.7	18.7	52
	ss	5.1	2.2	3.6	9
	x_{ort}	24	10	19	53
	Q1	21	9	17	48
	Q3	28	11	21	58
10 Yıldan Fazla-20 Yıl	x	24.1	10.2	19.2	53.5
	ss	4.3	2.1	3.1	7.9
	x_{ort}	24	11	19	53
	Q1	22	9	17	50
	Q3	28	12	21	59
20 Yıldan Fazla	x	24.4	10.4	18.1	52.8
	ss	5	2.3	2.9	7.8
	x_{ort}	25	11	19	54
	Q1	22	9	17	48
	Q3	28	12	20	59
p		0.223	0.009	0.271	0.167

Tablo 4.20. Evli Kalınan Süre - Evlilik Uyumu Korelasyonu.

		Uzlaşım	Çatışma	Doyum	Çift Uyumu
Evli Kalınan Süre	r	0.034	-0.019	-0.044	-0.009
	p	0.498	0.698	0.376	0.854
	n	408	408	408	408

4.13. Tanışma Şekli ile Evlilik Uyumu İlişkisi

Tanışma şekillerinin çift uyumu toplam puanları ($p<0.01$), uzlaşım ($p<0.01$) ve doyum ($p<0.01$) puanları arasındaki ilişkide istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görüldü. Dunn testi sonucunda tanışma şekilleri ile çift uyumu, uzlaşım ve doyum puanları arasındaki anlamlı farkın görücü usulü ile sosyal çevre grupları arasında olduğu belirlendi. Tanışma şekillerinin çatışma puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamadı. (Tablo 4.21).

4.13.1. Tanışma Şeklinin Evlilik Süresine Bağlı Evlilik Uyumuyla İlişkisi

Spearman korelasyon analizi sonucunda görücü usulü ile evlenenlerin evli kaldıkları süre artışı ile çift uyumu toplam puanı ($p<0.05$, $r=0.216$), uzlaşım ($p<0.01$, $r=0.227$) ve çatışma ($p<0.01$, $r=0.26$) ölçek puanları arasında pozitif yönde zayıf bir korelasyon olduğu; doyum alt ölçeği ile aralarında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edildi. Tanışma şekli iş ortamı olanların evli kaldıkları süre ile doyum puanları ($p<0.01$, $r=-0.4$) arasında negatif yönde orta düzeyde korelasyon olduğu; çift uyumu toplam puanı, uzlaşım ve çatışma puanları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edildi. Tanışma şekli okul-mahalle ortamı, sosyal çevre ve akraba olanların evli kaldıkları süre ile çift uyumu ölçek ve alt ölçek puanları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edildi (Tablo 4.22).

Tablo 4.21. Tanışma Şekli ile Evlilik Uyumu İlişkisi.

		Uzlaşım	Çatışma	Doyum	Çift Uyumu
Görücü Usulü	x	23	10	17.9	50.9
	ss	5.1	2	3	8
	x_{ort}	24	10	18	51.5
	Q1	20	9	16	45
	Q3	27	11	20	58
Okul-Mahalle Ortamı	x	24.6	10.5	19	54.1
	ss	4.1	2.2	3.3	7.7
	x_{ort}	24	11	19	53
	Q1	22	9	17	49.5
	Q3	28	12	22	59
İş Ortamı	x	23.3	10.2	19.3	52.8
	ss	5.4	2.3	3.1	8.7
	x_{ort}	24	10	19	53
	Q1	22	9	17	50
	Q3	27	12	21	58
Sosyal Çevre	x	25.3	10.4	19.4	55.1
	ss	3.8	2	3.6	7.5
	x_{ort}	26	11	19	56
	Q1	23	9	17	50
	Q3	28	12	22	60
Akraba	x	24.5	10.1	18.5	53.1
	ss	4.9	2.7	3.2	8.7
	x_{ort}	25	10	19	54
	Q1	22	9	17	48.5
	Q3	28	12	21	59
p		0.009	0.434	0.005	0.003

Tablo 4.22. Evlilik Süresine Göre Tanışma Şekli - Evlilik Uyumu Korelasyonu.

		Uzlaşım	Çatışma	Doyum	Çift Uyumu
Görücü Usulü	r	0.227	0.26	0.092	0.216
	p	0.008	0.002	0.289	0.012
	n	134	134	134	134
Okul-Mahalle Ortamı	r	0.073	-0.178	0.13	0.054
	p	0.639	0.248	0.401	0.727
	n	44	44	44	44
İş Ortamı	r	-0.005	-0.192	-0.4	-0.255
	p	0.974	0.168	0.003	0.065
	n	53	53	53	53
Sosyal Çevre	r	-0.148	-0.062	-0.04	-0.141
	p	0.177	0.572	0.716	0.197
	n	85	85	85	85
Akraba	r	0.033	-0.18	-0.051	-0.058
	p	0.783	0.131	0.669	0.629
	n	72	72	72	72

4.14. Ebeveynlere Olan Mesafenin Evlilik Uyumuna Etkisi

Ebeveynleri hayatta olmayan 13 (%3.2), aynı evde yaşayan 24 (%5.9), aynı evde yaşamayan fakat aynı apartman-sitede yaşayan 13 (%3.2), aynı mahalle-sokakta yaşayan 42 (%10.3), aynı apartman, site, sokak ya da mahallede yaşamayan fakat aynı şehirde yaşayan 183 (%44.9), farklı şehirde yaşayan 129 (%31.6), farklı ülkede yaşayan 4 (%1) katılımcının çift uyumu ve alt ölçek puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamadı (Tablo 4.23).

Tablo 4.23. Ebeveynlere Olan Mesafenin Evlilik Uyumuna Etkisi.

		Uzlaşım	Çatışma	Doyum	Çift Uyumu
Ebeveynleri Hayatta Değil	x	24.9	10.4	18.2	53.5
	ss	6.6	2.4	3.3	9.2
	x_{ort}	28	11	19	56
	Q1	24	9	16	48
	Q3	29	12	20	59
Aynı Ev	x	24.0	10.3	17.5	51.9
	ss	4.5	2.2	3.3	8.8
	x_{ort}	24	11	17.5	52
	Q1	22	9	16	48
	Q3	27	12	19	57.5
Aynı Apartman-Site	x	26.3	11.4	18.7	56.4
	ss	4.2	1.3	1.5	5.2
	x_{ort}	27	11	19	59
	Q1	25	11	18	53
	Q3	30	12	20	60
Aynı Mahalle-Sokak	x	24.7	10.3	18.9	53.9
	ss	4.7	2.5	3.3	8.2
	x_{ort}	26	10	18	55.5
	Q1	21	9	16	48
	Q3	29	12	22	60
Aynı Şehir	x	23.7	10	18.4	52.1
	ss	4.9	2.3	3.3	8.5
	x_{ort}	24	10	19	53
	Q1	21	9	16	47
	Q3	28	12	21	59
Farklı Şehir	x	23.9	10.3	19.2	53.3
	ss	4.5	1.9	3.2	7.4
	x_{ort}	24	11	19	54
	Q1	22	9	18	50
	Q3	27	12	22	58
Farklı Ülke	x	21.3	9.3	17.8	48.3
	ss	7.3	1.7	4	10.3
	x_{ort}	22.5	9.5	18.5	49
	Q1	15.5	8	14.5	40
	Q3	27	10.5	21	56.5
p		0.205	0.384	0.240	0.322

4.15. Evlilik Öncesi Görüşme Süresi ile Evlilik Uyumu İlişkisi

Görüşme süresi 0-6 ay olan 163 (%40), görüşme süresi 6 aydan fazla-1 yıl olan 96 (%23.5), görüşme süresi 1 yıldan fazla-2 yıl olan 58 (%14.2), görüşme süresi 2 yıldan fazla-5 yıl olan 49 (%12), görüşme süresi 5 yıldan fazla olan 42 (%10.3) katılımcının çift uyumu, uzlaşım, çatışma ve doyum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamadı (Tablo 4.14).

Tablo 4.24. Evlilik Öncesi Görüşme Süresi ile Evlilik Uyumu İlişkisi.

		Uzlaşım	**Çatışma**	**Doyum**	**Çift Uyumu**
0-6 Ay	x	23.7	10.2	18.2	52
	ss	5	2.2	3.2	8.3
	x_{ort}	24	10	18	53
	Q1	21	9	16	48
	Q3	28	12	20	58
6 Aydan Fazla-1 Yıl	x	23.5	10.1	18.5	52.1
	ss	4.5	2.3	2.8	7.7
	x_{ort}	24	10	18.5	53
	Q1	21	8	17	48
	Q3	27	12	20	58
1 Yıldan Fazla-2 Yıl	x	24.2	10.4	19.1	53.7
	ss	5.1	1.9	3.4	8.2
	x_{ort}	25	11	19	55
	Q1	22	9	17	49
	Q3	29	12	22	60
2 Yıldan Fazla-5 Yıl	x	25	10.3	19.6	54.9
	ss	4.8	2.3	3.5	8.1
	x_{ort}	27	11	19	54
	Q1	22	9	17	50
	Q3	28	12	22	60
5 Yıldan Fazla	x	24.5	10.2	18.9	53.7
	ss	4.1	2.4	3.2	8.4
	x_{ort}	24	11	19	54.5
	Q1	22	9	17	49
	Q3	28	12	21	59
p		0.215	0.872	0.068	0.154

4.16. Kadınların Çalışma Durumunun Evlilik Uyumlarına Etkisi

101 (%49.8) çalışan ve 102 (%50.2) çalışmayan kadın katılımcının ölçek puanları kıyaslandığında çift uyumu toplam puanı ($p<0.01$), uzlaşım ($p<0.05$) ve doyum ($p<0.001$) puanları arasındaki farkın anlamlı olduğu, çatışma puanları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edildi (Tablo 4.25).

Tablo 4.25. Kadının Çalışma Durumunun Evlilik Uyumuna Etkisi.

		Uzlaşım	**Çatışma**	**Doyum**	**Çift Uyumu**
Çalışan Kadın	x	24.3	10.1	19.4	53.8
	ss	4.7	2.1	3.1	8
	x_{ort}	24	10	19	54
	Q1	22	9	18	49
	Q3	28	11	22	59
Çalışmayan Kadın	x	23	9	17.7	50.4
	ss	4.9	2.2	3	8.3
	x_{ort}	23	10	18	50
	Q1	20	8	16	45
	Q3	27	11	20	57
p		0.03	0.071	<0.001	0.001

4.16.1. Kadınların Çalışma Durumu ile Mesleki Kararlar ve Ev Dışı Etkinliklere Eşiyle Birlikte Katılmaları Arasındaki İlişki

Çalışan kadınlarda "Mesleki Kararlar" sorusuna verilen puan ortalaması 3.9±1.1, çalışmayan kadınlarda "Mesleki Kararlar" sorusuna verilen puan ortalaması 3.4±1.3, olarak bulundu. Çalışan kadınların çalışmayanlara göre "mesleki kararlar" sorusuna verdiği puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edildi ($p<0.01$)

Çalışan kadınlarda "Siz ve eşiniz ev dışı etkinliklerinizin ne kadarına birlikte katılırsınız?" sorusuna verilen puan ortalaması 3.5±1.1, çalışmayan kadınların puan ortalaması 3±1 olarak bulundu. İki grubun puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edildi ($p<0.001$)

5. TARTIŞMA

Evlilikte eşler arası uyum, evlilik kurumu var olduğundan beri süregelen bir sorundur. Evlilikle oluşan aile kavramı toplumun en küçük yapıtaşını oluşturur ve aile içinde meydana gelen sorunlar tüm toplumu yakından ilgilendirir. Ülkemizde boşanmaların giderek arttığı, evlenme oranlarının ise düştüğü görülmektedir (47). Evlilikte oluşan aksaklıkların hem aile bireylerini hem de sosyal çevrelerini etkilediği göz önüne alınınca günümüz şartlarında evlilik uyumunun, bu konuda donanımlı uzman kişiler tarafından ilgilenilmesi gereken önemli bir konu olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda aile hekimliği ve aile sağlığı merkezleri, hem sağlıkta ilk başvuru noktası olması hem de aile sağlığı ile doğrudan ilgilenmesi sebebiyle evli çiftlerin uyumunu takipte ve uyumu koruyucu önlemlerin alınmasında ilk başvuru merkezlerinden biri olmalıdır. Böylece aile hekimliği, bireylerin ruhen ve sosyal olarak da tam iyilik halinin sağlanmasına katkıda bulunarak daha sağlıklı bir toplumun oluşmasında zemin hazırlayacaktır.

Cinsiyete göre evlilik uyumu değerlendirildiğinde erkeklerin toplam ve alt ölçek puanlarının kadınlardan daha yüksek olmasına rağmen sadece çatışma alt ölçeği puanları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Yani erkekler çatışma sorularına daha pozitif cevaplar vermiştir. Bu sonuçla erkeklerin çiftler arası gerginlikleri kadınlardan daha sakin yorumladığı söylenebilir. Literatürde cinsiyetlerin evlilik uyumları arasında çalışmamızla benzer şekilde anlamlı fark bulunmayan çalışmalar olduğu görülmüştür (41, 48-51). Erkeklerin evlilik uyumunun kadınlardan anlamlı şekilde daha yüksek olduğu çalışmalar da bulunmaktadır (31, 52, 53).

Evlilik uyumunun yaş gruplarıyla ilişkisi değerlendirildiğinde en yüksek ölçek puanının 41-50 yaş arası, en düşük ölçek puanının ise 21-30 yaş arası grupta olduğu görülmüştür. Yaş gruplarının ölçek puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Yaş nicel olarak hesaplandığında ise yaş artışı ile uzlaşım alt ölçeği arasında pozitif yönde zayıf korelasyon tespit edilmiştir. Ayrıca yaş artışı ile ölçeğin “Cinsel yaşam” sorusuna verilen cevap puanları arasında da negatif yönde zayıf korelasyon olduğu görülmüştür. Bu istatistiklerden yaş arttıkça evli çiftlerin olayları daha kolay sonuca bağlayabildiği, ayrıca yaş artışıyla cinsel yaşamlarının bozulduğu sonucu çıkarılabilir.

Özaydınlık Ş. (51) 2014 yılında İstanbul'da yaptığı çalışmada 20-30 yaş arası grubun evlilik uyumunun 41 yaş üzeri gruptan anlamlı derecede düşük olduğunu tespit etmiştir. Literatürde çalışmamızla benzer şekilde yaş ile evlilik uyumu arasında anlamlı ilişkinin bulunmadığı çalışmalar da olduğu görülmüştür (40, 54-56).

Sigara kullananların çift uyumu kullanmayanlara göre yüksek bulunmasına rağmen aradaki farkın anlamlı olmadığı görüldü. Bu sonucun oluşması, toplumun tüm madde bağımlılıkları içinde sigaraya bakış açısının nispeten daha ılımlı olması ve bireylerin evlilik öncesinde sigara kullanımına başladığı için eşlerinin bu durumu kabullenerek evlendiği varsayımıyla açıklanabilir. Lee Jung-Yoon ve ark. (57) 2018 yılında Kore'de yaptığı çalışmada sonuçlarımızla benzer şekilde sigara kullanımı ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki olmadığını tespit etmiştir.

Alkol kullanımı durumlarının ölçek puanları arasında anlamlı bir fark bulunamadı. Bağımlılık derecesi ölçümü yapılmadığından ve alkol kullananların eşlerinin evlilik uyumu ölçülmediğinden dolayı alkol kullanımının evlilik uyumuna etkisi tam olarak belirlenememiş olabilir. Eriki ZB. (58) 2017 yılında İstanbul'da yaptığı çalışmada düzenli olarak alkol kullanan bireylerin evlilik uyumunun düşük olduğunu tespit etmiştir.

Katılımcıların eğitim düzeyine göre evlilik uyumu değerlendirildiğinde en yüksek puanın yüksekokul/üniversite mezunlarına, en düşük puanın lise mezunlarına ait olduğu görüldü. Grupların doyum ölçekleri aradaki farkın anlamlı olduğu bulundu. Çatışma, uzlaşım ve çift uyumu toplam puanlarında anlamlı fark bulunamadı. Bu sonuca bakarak eşler arası uyumun eğitim düzeyinden bağımsız bir şekilde geliştiği, fakat eğitimli bireylerin evlilik doyumlarının artmasında eğitim düzeyinin etkili olduğu söylenebilir. Akpınar B. (59) 2016 yılında Konya'da yaptığı çalışmada çalışmamızdan farklı olarak lisans ve lisansüstü eğitim almış bireylerin ortaokul mezunu bireylere göre evlilik uyumlarının daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Literatürde çalışmamıza benzer şekilde evlilik uyumu ile eğitim düzeyi arasında anlamlı ilişki bulunmayan çalışmalar da mevcuttur (60, 61).

Aylık gelir düzeyi ile evlilik uyumu ilişkisi incelendiğinde gelir düzeyi arttıkça evlilik uyumunun arttığı ve aradaki farkın anlamlı olduğu görüldü. Evlilik süresi uzadıkça gelir düzeyinin uyuma olan etkisine bakıldığında gelir düzeyi 2067 TL altındaki grubun evlilik süresiyle uyum puanları arasında pozitif yönde zayıf korelasyon olduğu, 6733 TL üzeri geliri olan çiftlerin ise evlilik süresi ile doyum puanları arasında negatif yönde zayıf korelasyon olduğu görüldü. Bu verilerle maddi kaygısı olmayan çiftlerin evliliklerinde daha az sorun yaşadığı sonucuna varılabilir. Ayrıca düşük gelirli ailelerin zamanla bu duruma alışarak ve daha azıyla yetinerek maddiyatı sorun etmedikleri sonucu çıkarılabilir. Yüksek gelirli grubun ise zamanla evlilikte doyumu kaybetme eğiliminde olduğu, daha iyi gelire sahip olmalarının onlara zaman içinde daha mutlu bir evlilik sağlamadığı düşünülebilir. Bulut İ. (62) 1991 yılında yaptığı çalışmada sonuçlarımıza paralel olarak gelir düzeyi arttıkça evlilik uyumunun arttığını göstermiştir. Benzer şekilde Uzel A. (63) 2015 yılında İstanbul'da yaptığı çalışmasında evlilik uyumunun gelir düzeyine bağlı olarak arttığını tespit etmiştir. Literatürde çalışmamızdan farklı olarak gelir düzeyinin evlilik uyumu üzerinde etkili olmadığını gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (53, 64).

Tanışma şekillerine göre evlilik uyumu incelendiğinde görücü usulü evlenenlerin sosyal çevrede tanışıp evlenenlere göre evlilik uyumlarının düşük olduğu ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulundu. Görücü usulü ile evlenenlerin evlilik sürelerine göre uyumlarına bakıldığında ise çift uyumu, uzlaşım ve çatışma puanlarında pozitif yönde zayıf korelasyon olduğu tespit edildi. Sosyal çevrede tanışıp evlenenler görücü usulü evlenenlerle kıyaslandığında bireylerin birbirini tanıma ve evliliğe karar verme adına daha hür irade gösterebilmesi, evlilik kararında aile baskısının olmaması ve eş adaylarını tanıyarak karar alabilmesi sebebiyle uyum puanlarının sosyal çevre lehine yüksek çıktığı söylenebilir. Diğer yandan evlilik süresi arttıkça görücü usulü evlenenlerin puanlarında artma olduğu, diğer gruplarda böyle bir durum olmadığı görülmüştür. Bu da tanışarak evlenenlerin evliliklerinde uyumu arttırıcı yönde gelişmeler sağlayamadıklarını, belki de evlilik öncesi oluşan bazı beklentileri evlilik sonrasına taşıyamadıklarını düşündürmektedir. Görücü usulünde ise taraflar yeni tanıştığı ve böyle bir beklenti içinde olmadıkları için zamanla anlaşarak uyumlarında yükselme sağlamış olabilecekleri düşünülmektedir. Kırdök C.

(52) 2017 yılında İstanbul'da evlilik uyumu ile ilgili yaptığı çalışmada sonuçlarımızla benzer şekilde görücü usulü evlenenlerin uyum düzeylerini anlaşarak evlenenlerden anlamlı şekilde düşük bulmuştur. Şentürk S. (48) 2013 yılında İstanbul'da yaptığı bir çalışmada görücü usulü evlenenlerle flört ederek/anlaşarak evlenenler arasında fark olmadığını tespit etmiştir. Kahveci GA. (60) 2016 yılında İstanbul'da yaptığı çalışmada çalışmamıza zıt bir şekilde görücü usulü evlenenlerin anlaşarak evlenenlere göre evlilik uyumlarının daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Literatürdeki veriler çalışmamızla kıyaslandığında eşlerin tanışma şekillerinin evlilik uyumuna etkileriyle ilgili farklı sonuçlar bulunmasının sebebi olarak araştırmaların farklı kültürlerde bireyler üzerinde yapılmasının etkili olduğu düşünülmektedir.

Çalışmamızda evlilik süresi 1 yıldan az olanların evlilik uyumu, 1–10 yıl arası evliliği olanlara göre yüksek olmasına rağmen aradaki farkın anlamlı olmadığı görüldü. Kodan Çetinkaya S. (65) 2018 yılında Erzurum'da yaptığı çalışmada 1–5 yıl arası evli olanların evlilik uyumlarını 6–10 yıl arası evli olanlardan yüksek bulmuştur. Şentürk S. (48) 2013 yılında İstanbul'da yaptığı çalışmada evlilik süresi ile evlilik uyumu arasında çalışmamıza benzer şekilde anlamlı bir fark olmadığını tespit etmiştir. Yine çalışmamızla benzer şekilde Akçadağ P. (50) 2018 yılında İstanbul'da yaptığı çalışmada evlilik süresi ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermiştir. Tuzcu A. (66) 2017 yılında İstanbul'da yaptığı çalışmada 1-3 yıl arası evli olanların 10-14 yıl evli olanlara göre evlilik uyumlarının yüksek olduğunu bulmuştur. Çalışmamız literatürle birlikte değerlendirildiğinde evlilik süresinin uyum üzerine anlamlı bir etkisi olmamakla beraber evliliğin ilk yıllarında eşlerin daha mutlu olduğu söylenebilir.

Eşler arasındaki yaş farkı ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki bulunamadı. Sadece yaş farkı arttıkça çatışma alt ölçeği puanlarının pozitif yönde zayıf korelasyon gösterdiği tespit edildi. Erkeğin yaşça kadından büyük olduğu evliliklerin uyumu arttıracağı düşünülürken çalışmamızda etkisi olmadığı yönünde sonuç elde edilmiştir. Yıldırım İ. (67) 1992 yılında Ankara'da 1100 evli bireyle yaptığı çalışmada sonuçlarımıza benzer şekilde eşler arası yaş farkının evlilik uyumuna etkisi olmadığını göstermiştir.

Evli çiftlerin ebeveynlerine olan mesafenin uyuma etkisine bakıldığında özellikle ebeveynleri ile aynı evde yaşayanların diğer gruplarla arasında anlamlı fark bulunamadı. Şentürk S. (48) 2013 yılında İstanbul'da yaptığı çalışmada aile büyükleriyle yaşayanların evlilik uyumlarının diğer gruplarla arasında çalışmamızla benzer şekilde anlamlı bir fark olmadığını bulmuştur. Yine benzer şekilde Akçadağ P. (50) 2018 yılında İstanbul'da yaptığı çalışmada anne-baba ile aynı evde yaşayanlar ile yaşamayanların evlilik uyumları arasındaki farkın anlamlı olmadığını göstermiştir. Toplumumuzda aile büyüklerine gösterilen saygının bu sonuçlarda etkili olduğu düşünülmektedir.

Evlilikte çocuğun varlığının uyuma etkisine bakıldığında çocuğu olmayanların çift uyumu ve alt ölçek puanlarının çocuğu olanlara göre daha yüksek olduğu, aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edildi. Literatürde çalışmamıza benzer şekilde çocuğu olanların evlilik uyumunun olmayanlardan düşük olduğunu gösteren çalışmalara rastlanmıştır (65, 66, 68). Sonuçlarımızdan farklı olarak çocuk sahibi olmanın evlilik uyumunu etkilemediği çalışmalar da mevcuttur (41, 54, 61). Sonuçlar değerlendirildiğinde evlilikte çocuğun ayrı bir sorumluluk getirdiği, eşlerin birbirine gösterdiği ilgiyi azalttığı, birlikte vakit geçirmeyi zorlaştırdığı düşünülerek çocuk sahibi olmanın evlilik uyumunu düşürücü yönde etki ettiği kanısına varılmıştır.

Çalışan kadınların evlilik uyumunun çalışmayan kadınlara göre daha yüksek olduğu, aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edildi. Ölçeğin içinde yer alan "mesleki kararlar" sorusuna çalışan kadınların verdiği puan ortalamasının çalışmayanlardan daha yüksek olduğu, farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendi. Yine ölçekte yer alan "Siz ve eşiniz ev dışı etkinliklerinizin ne kadarına birlikte katılırsınız?" sorusuna verilen cevap ortalamasının çalışan kadınlarda daha yüksek olduğu, aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulundu. Bu sonuçlara bakarak çalışma hayatının kadınları aile içi stresten uzaklaştırdığı, eşleriyle olan diyaloglarını ve sosyal çevreleriyle olan iletişimlerini arttırdığı, önemli konularda daha çok söz sahibi olmalarını sağladığı söylenebilir. Karakaş D. (69) 2018 yılında Samsun'da yaptığı çalışmada benzer şekilde çalışan kadınların çalışmayanlara göre evlilik uyumlarının anlamlı şekilde yüksek olduğunu bulmuştur. Sağlam E. (70) 2016

yılında İstanbul'da yaptığı çalışmada sonuçlarımızdan farklı olarak kadının çalışma durumunun evlilik uyumuna etki etmediğini bulmuştur.

5.1. Çalışmanın Kısıtlılıkları

Demografik değişkenlerde homojenliğin sağlanamaması, bazı gruplarda yeterli sayıda katılımcı olmaması, çalışmanın sadece Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Aile Hekimliği Polikliniği'ne başvurmuş bireylere yapılmış olması, pandemi sürecinden dolayı hastaneye başvuran popülasyonda azalma olması nedeniyle daha çok aile hekimliği polikliniğine başvuran sağlık çalışanlarının dahil edilmesi çalışmamızın kısıtlılıklarıdır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Katılımcıların yaş ortalaması 37.4±9.9, en düşük yaş 21 en yüksek yaş 71'di. Evlilik yaşı 21-30 yaş arası olanlar (%76.5) en kalabalık grubu oluşturuyordu. Kadınların evlilik yaş ortalaması erkeklerden düşük bulundu. Çalışmaya katılanların bir kısmının 18 yaşından küçükken evlendiği görüldü. Katılımcıların çoğunluğunu (%53) yüksekokul/üniversite mezunları oluşturuyordu. Gelir düzeyinde 2067 TL-6733 TL arası (%50.5) gelire sahip katılımcılar çoğunluğu oluşturmaktaydı. 2067 TL altındaki katılımcıların oranı %15.7'ydi. En kalabalık meslek grubunu (%58.2) devlet memurları oluşturuyordu.

Katılımcıların yaş, cinsiyet, eşler arası yaş farkı, sigara kullanımı, alkol kullanımı, evlilik süresi, evlilik öncesi görüşme süresi, kronik hastalık varlığı ve ebeveynlere olan mesafe gibi özellikleri ile evlilik uyumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamadı. Görücü usulü evlenenlerin sosyal çevrede tanışarak evlenenlere göre evlilik uyumlarında anlamlı derecede düşüklük saptandı. Gelir düzeyi 6733 TL üzerinde olanların evlilik uyumunun 2067 TL altında olanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu, fakat 2067 TL altı gelire sahip bireylerin evlilik süresi arttıkça uyumlarının arttığı görüldü. Çocuğu olmayanların evlilik uyumunun çocuğu olanlardan anlamlı derecede yüksek olduğu bulundu. Evlenme yaşının artışı ile evlilik uyumu arasında pozitif yönde zayıf korelasyon olduğu tespit edildi. Çalışan kadınların evlilik uyumlarının çalışmayan kadınlardan anlamlı derecede yüksek olduğu görüldü.

YÇUÖ ile yaptığımız bu çalışmanın sonuçları, literatürde EUÖ ile yapılan birçok çalışmayla paralellik göstermektedir. Yine de her iki ölçeği beraber kullanarak yapılacak çalışmalar ölçekler arası tutarlılığı göstermeye ve evli çiftler arasındaki uyumu değerlendirmedeki hassasiyeti arttırmaya yardımcı olabilir.

Çalışmamızda evli bireylerin uyumu eşlerinden bağımsız olarak değerlendirilmiştir. Eşlerin birlikte değerlendirilmesiyle yapılacak bir çalışma eşler arasındaki uyumu daha iyi yansıtacak, eşlerin birlikteliklerine bakış açılarını karşılaştırma olanağı verecek ve bu sayede uyumda yaşanan sorunu belirlemede daha net bir yaklaşım sağlanmasına yardımcı olacaktır.

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nde yaptığımız bu çalışmanın örneklemi genişletilerek başka illerde yapılan benzer çalışmalarla birleştirilmesi, bulguların ülke genelinde daha objektif ve güvenilir sonuçlar vermesini sağlayacaktır.

Evli bireylerde evlilik dönemi, hayatlarında önemli bir süreçtir. Bu dönemde yapılan seçimler, alınan kararlar ve yaşanan olaylar aile bireylerinin bundan sonraki hayatlarının nasıl geçeceğini belirleyen önemli bir faktördür. Evliliklerin mutlu sürmesi mutlu bir aile ve sağlıklı bir toplum yapısının oluşmasını sağlayacaktır. Mutlu bir evlilik de kendini uyum ile göstermektedir. Bir evliliğin niteliği hakkında bilgi sahibi olmak, çiftler arasındaki uyumun doğru değerlendirilmesiyle mümkündür. Bu çalışmamızla bireylerin evlilik uyumuna etki edebilecek bazı değişkenleri belirlemeyi, birinci basamak sağlık hizmetlerini yürüten ve koruyucu hekimlik görevini de üstlenen aile hekimlerine bu konuda ışık tutmayı hedefledik. Bu sayede uyum problemi yaşayan bireylere, sorunu belirleme ve çözüm yolu arayışı gibi konularda yardımcı olunabilir. Aile hekimliği uzmanlık eğitimi müfredatına evlilik ve aile danışmanlığı gibi ders konuları eklenmesi ile sahada görev yapan aile hekimlerine bu konularda seminerler verilmesi de hekimlerin evlilik uyumu ile ilgili farkındalığını artıracaktır.

KAYNAKLAR

1. Bayraktaroğlu HT, Çakıcı ET. Psychometric Properties of Revised form of the Dyadic Adjustment Scale in a Sample from North Cyprus. International Journal of Educational Sciences. 2017;19(2-3):113-9.
2. Prof. Dr. Nusret Fişek'in Kitaplaşmamış Yazıları - I Sağlık Yönetimi 1997 [cited 2021 20.01]. Available from: https://www.ttb.org.tr/n_fisek/kitap_1/33.html#:~:text=D%C3%BCnya%20Sa%C4%9Fl%C4%B1k%20%C3%96rg%C3%BCt%C3%BC%20anayasas%C4%B1nda%20sa%C4%9Fl%C4%B1k,iyilik%20hali%20sa%C4%9Fl%C4%B1%C4%9F%C4%B1n%20bilinen%20y%C3%B6n%C3%BCd%C3%BCr.
3. Gladding ST. Aile Terapisi: Tarihi, Kuram ve Uygulamaları. 2 ed: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları; 2012. 5-285 p.
4. Özuğurlu K. Evlilik Raporu: Altın Kitaplar Yayınevi; 1985.
5. Eryılmaz A, Doğan T. The Mediator Role of Need Satisfaction between Subjective Well-Being and Romantic Relationships Quality. Eurasian Journal of Educational Research. 2013;53:79-96.
6. Çatal MT, Kalkan M. Evli Bireylerin Evlilik Değerleri Evlilik Doyumu ve Evlilik Tipleri. Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi.3(6):179-86.
7. Heitler SM. The Power of Two: Secrets to a Strong & Loving Marriage: New Harbinger Publications; 1997.
8. Behice E. Evliliğe Hazırlık Aşamasındaki Karı-Koca Adaylarının Evlilik ve Anne-Baba Olma Üzerine Düşünceleri. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi.8(8).
9. TÜİK Yaşam Memnuniyeti Araştırması, 2019 2020 [cited 2021 21.01]. Available from: https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33729.
10. Sezen L. Türkiye'de Evlenme Biçimleri. Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi. 2005;11(27):185-95.
11. Geçtan E. İnsan Olmak: Remzi Kitabevi; 1989.

12. Gül G. Evlilik Biçimleri Açısından Evlilik Uyumu, İlişkilerde Yükleme Tarzları ve Psikolojik Dayanıklılık Değişkenlerinin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. 2016.

13. Rathus SA, Nevid JS, Fichner-Rathus L. Essentials of Human Sexuality: Allyn & Bacon; 1998.

14. Tekin Çatal M, Kalkan M, Vural Batik M. Evlilik Tipleri Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi. 2018.

15. Cüceloğlu D. Yeniden insan insana (45. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi. 2012.

16. Erbek E, Beştepe E, Akar H, Eradamlar N, Alpkan RL. Evlilik uyumu. Düşünen Adam. 2005;18(1):39-47.

17. Ersanlı K, Kalkan M. Evlilik İlişkilerini Geliştirme Kuram ve Uygulama. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım. 2008;1.

18. Buluş M, Atan A. Aile İletişim Becerileri Psikoeğitim Programının 5-6 Yaş Çocukların Sosyal Duygusal Uyumuna Etkisi. Pamukkale University Journal of Education. 2018;44:213-30.

19. Fışıloğlu H, Lorenzetti AF. The Relation of Family Cohesion to Marital Adjustment. Contemporary Family Therapy. 1994;16(6):539-52.

20. Yalçın H. Evlilik Uyumu ile Sosyodemografik Özellikler Arasındaki İlişki. Journal of Research in Education and Teaching. 2014;3.

21. Lively EL. Toward Concept Clasification: The Case of Marital Interaction. Journal of Marriage and the Family. 1969:108-14.

22. Spanier GB. Measuring Dyadic Adjustment: New Scales for Assessing the Quality of Marriage and Similar Dyads. Journal of Marriage and the Family. 1976:15-28.

23. Sabatelli RM. Measurement Issues in Marital Research: A Review and Critique of Contemporary Survey Instruments. Journal of Marriage and the Family. 1988:891-915.

24. Fitzpatrick MA. A Typological Approach to Communication in Relationships. Annals of the International Communication Association. 1977;1(1):263-75.

25. Özgüven İE. Ailede İletişim ve Yaşam: Pdrem Yayınları; 2010.

26. Erdoğan S. Evlilik Uyumu İle Psikiyatrik Rahatsızlıklar,Bağlanma Stilleri ve Mizaç ve Karakter Özellikleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı Uzmanlık Tezi Ankara, Türkiye. 2007.

27. Yılmaz A. Eşler Arasındaki Uyum: Kuramsal Yaklaşımlar ve Görgül Çalışmalar. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi. 2001;4(4).

28. Nichols WC. The First Years of Marital Commitment. Handbook of Couples Therapy. 2005:28-43.

29. Tezer E. Evli Eşler Arasındaki Çatışma Davranışları: Algılama ve Doyum. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ankara. 1986.

30. Kalkan M. Evlilik İlişkisini Geliştirme Programının Evlilerin Evlilik Uyum Düzeyine Etkisi. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2002.

31. Yıldız Y. İlişkiye İlişkin İnançların Evlilik Uyumunu Yordaması. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. 2012.

32. Johnson DR, White LK, Edwards JN, Booth A. Dimensions of Marital Quality: Toward Methodological and Conceptual Refinement. Journal of Family Issues. 1986;7(1):31-49.

33. Erişti A. Bağlanma Stilleri, Kişilik Özellikleri ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir. 2010.

34. Sacco WP, Phares V. Partner Appraisal and Marital Satisfaction: The Role of Self-Esteem and Depression. Journal of Marriage and Family. 2001;63(2):504-13.

35. Binay M. Türkiye'de Boşanma Nedenlerinin Analizi ve Alternatif Uyuşmazlık Yöntemleri. Ombudsman Akademik. 2018;5(9):237-67.

36. Türkiye İstatistik Kurumu Aile Yapısı Araştırması 2016 [cited 2021 20.01]. Available from: https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21869.

37. Chasin R, Grunebaum H, Herzig M. One couple, four realities. New York: Guilford. 1990.

38. Erdal A. Evlilik Uyum ve Doyumunun Kişilik Özellikleri ve Duygusal Zeka Açısından İncelenmesi: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü; 2020.

39. Yavuz Y. Aile Yaşam Döngüsünün 4. ve 5. Evresindeki Evli Bireylerin Stresle Baş Etme Tarzları ve Evlilik Uyumlarının Karşılaştırılması: Yüksek lisans tezi, Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul; 2015.

40. Demir D. Evlilik Uyumu ile Bağlanma Stilleri ve Kişilerarası Problem Çözme Davranışı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2016.

41. Demiray Ö. Evlilikte Uyumun Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Diyarbakır. 2006.

42. Karadağ Ş, Koçak A. The Role of Inter Family Communication in Marital Adjustment: Case of Konya. Journal of Human Sciences. 2017;14(2):1093-104.

43. Spanier GB, Lewis RA. Marital quality: A Review of the Seventies. Journal of Marriage and the Family. 1980:825-39.

44. Spanier GB, Lewis RA, Cole CL. Marital Adjustment Over the Family Life Cycle: The Issue of Curvilinearity. Journal of Marriage and the Family. 1975:263-75.

45. Larson JH. The Great Marriage Tune-Up Book: A Proven Program for Evaluating and Renewing Your Relationship: John Wiley & Sons; 2004.

46. Gündoğdu A. Relationship Between Self-Construals and Marital Quality. Ankara: Middle East Technical University; 2007.

47. TÜİK Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2020 [cited 2021 01.03]. Available from: https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=37211#:~:text=T%C3%BCrkiye%20%C4%B0statistik%20Kurumu%2C%20Evlenme%20ve%20Bo%C5%9Fanma%20%C4%B0statistikleri%2C%202020&text=Evlenen%20%C3%A7iftlerin%20say%C4%B1s%C4%B1%202019%20y%C4%B1l%C4%B1nda,azalarak%20487%20bin%20270%20oldu.&text=Bo%C5%9Fanan%20%C3%A7iftlerin%20say%C4%B1s%C4%B1%202019%20y%C4%B1l%C4%B1nda,azalarak%20135%20bin%2022%20oldu.

48. Şentürk S. Evli Bireylerde Evlilik Uyumu ile İlişkili Değişkenlerin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. 2013.

49. Tunçel T. Evli Bireylerde Erken Dönem Uyum Bozucu Şemalar, Algılanan Ebeveynlik Stilleri, Şema Sürdürücü Başa Çıkma Davranışları ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkiler: Şema Terapi Modeli Çerçevesinde Bir İnceleme. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. 2019.

50. Akçadağ P. Evli Bireylerde Evlilik Uyumu ile Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. 2018.

51. Özaydınlık Ş. Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu İle Kişilik Özellikleri Ve Romantik İlişkilerindeki Sosyal İlginin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. 2014.

52. Kırdök C. Eşlerin Evlilik Uyumu ile Somatizasyon Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. 2017.

53. Çakır S. Evli Bireylerin Evlilik Uyumlarının Ana-Babalarına Bağlanma Düzeyleri ve Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. 2008.

54. Nalbant H. Evlilik Uyumunun Yordayıcılarından Ahlaki Olgunluk ve Değerler. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. 2017.

55. Fışıloğlu H. Lisansüstü Öğrencilerinin Evlilik Uyumu. Türk Psikoloji Dergisi. 1992;7(28):16-22.

56. Küçükçelik ZM. İlişkiye Dair İnançlar ve Bilişsel Çarpıtmaların Evlilik Uyumuna Etkisi: İstanbul Bilim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.; 2015.

57. Lee J-Y, Kim J-S, Kim S-S, Jeong J-K, Yoon S-J, Kim S-J, et al. Relationship Between Health Behaviors and Marital Adjustment and Marital Intimacy in Multicultural Family Female Immigrants. Korean Journal of Family Medicine. 2018;40.

58. Eriki ZB. Alkol Kullanımının Evlilikte Çatışma, Çatışma Çözüm Stilleri ve Uyum Üzerindeki Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. 2017.

59. Akpınar B. Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu ile Toplumsal Cinsiyet Rolleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya. 2016.

60. Kahveci GA. Evli Çiftlerde Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışma Biçimi ve Depresyon Düzeylerinin Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. 2016.

61. Uşaklı N. Evli Bireylerin Evliliğe Uyumunda Karşılaştığı Sorunlar ve Eğitim İhtiyaçları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. 2010.

62. Bulut I. Türkiye'de Erken Evlenme. Türk Aile Ansiklopedisi. 1991;2.

63. Uzel A. Evlilik İlişkisi İçerisinde Çiftler Arasında Cinsel Doyumun, Evlilik Uyumu ve Benlik Saygısı Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. 2015.

64. Polat D. Evli Bireylerin Evlilik Uyumları, Aldatma Eğilimleri ve Çatışma Eğilimleri Arasındaki İlişkilerin Bazı Degişkenler Açısından İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. 2006.

65. Kodan Çetinkaya S. Evlilik Uyumuna İlişkin Model Araştırması. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum. 2018.

66. Tuzcu A. Evli Bireylerde Kişilik Özelliklerinin Evlilik Uyumu ve Evlilik Doyumu Üzerine Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. 2017.

67. Yıldırım İ. Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Evli Bireylerin Uyum Düzeyleri. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi. 1993;1(4):23-8.

68. Fidanoğlu O. Evlilik Uyumu, Mizah Tarzı ve Kaygı Düzeyi Arasındaki İlişki. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. 2006.

69. Karakaş D. Evli Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Evlilik Uyumuna Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Samsun. 2018.

70. Sağlam E. Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler : Bağlanma Stilleri ve Aleksitimik Özellikler. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. 2016.